

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona
Egy hónapra 3 korona

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona
Egy hónapra 3 k 40 f

ÁRDETESEK:
Külföldi postai díj egyező 20 fillérrel
Minden következővel 10 fillérrel

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
Aradi és csanádi egyesül-
vansulak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
Dózsa-főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, május 8.

Üldözzük a Kárpátokból menekülő oroszokat.

Budapest, május 7. (Hivatalos.) Szövetséges osztrák-magyar és német csapatok folytonos üldözési harcok között előcsapataikkal átlép-
ték a Pilsno-jasíoi Wiszlóka szakaszt. Jaslotól délre dukla-rimanovi terepen erős csapataink zárják el kárpáti utakat, a melyeken oroszok rendet-
len oszlopokban vonulnak vissza észak és északkelet felé. Ezen silenséges oszlopokat nyomon követi Beszkidéken át előrenyomuló hadseregünk,
amelynek kötelékében német erők is harcolnak.

Hadifoglyok száma és a hadiszákmány mennyisége folyton emelkedőben van. Különösen tizedik hadtestünk tegnap egymaga öt nehéz
és tizenhat könnyű ágyut zsákmányolt.

Kárpáti arcvonalunk keleti szakaszán levő csapataink eközben oroszoknak kétségbeesett támadásait ellenség legsúlyosabb veszteségei
mellett visszaverik. Így tegnap Ostry magaslat ellen újabb előretörést leghatásosabb tüzérségi tüzzel visszavertük, egyezerháromszáz embert elfog-
tunk, és több ellenséges osztagot oldaltüzzel megsemmisítettünk.

Délkelet-galiciai arcvonalon is meghiúsult ellenség minden kísérlete, hogy egyes támaszpontokat elfoglaljon.

Déli harctéren ninosenek események. Az ágyuharcban mocsaraink Belgrád mellett teli találatokkal a francia tengerészeti ágyukat meg-
semmisítették. *Höfer* altábornagy, a vezérkari főnökhelyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Mackensen tábornok serege tovább előrenyomul.

Berlin, május 7. Nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Ypernél angoloknak összes arra irányult kísérleteit, hogy április tizenhetediké óta a harc gyújtópontját képező hatvanas számú magaslatot Zillebeketől délkeletre tőlünk elragadják, meghiúsítottuk. Ott Ypera irányában ismét tért nyertünk. Ellenség ezen harcokban hét géplegyvert, egy aknavetőt és nagyszámu fegyvert és löszert vesztett. Támadásaik folytatása közben ma reggel angolok ismét nagy veszteségeket szenvedtek.

Maas és Mosel között, Maas magaslatokon és Aillyi erdőtől délkeletre és délre elfoglalt területet tartjuk és megerősítjük. Flireynél állásunknak egy keskeny árok része még franciaok birtokában van, egyébként ott minden támadást visszautasítottunk.

Steinabruocktól északra, Fecht völgyben ellenség támadási kísérleteit tüszelésünk csirájában elfojtotta.

Keleti hadszíntér:

Szadovtól délre és Rossienistől keletre folyó harcok oroszok kifejezett vereségével végződtek. Ellenség erős veszteségeket szenvedett, egyezerötvenöt foglyot vettünk és teljes visszavonulásban van.

Kalvarjától délnyugatra, Augusztowtól délre és Prasnycától nyugatra orosz rézlettámadásokat véresen visszavertük. Ezen harcokban oroszok összesen ötszázhusz foglyot vesztettek.

Délkeleti hadszíntér:

Alsó-Dunajec jobb partján vívott harcok tegnap szintén szövetséges csapatok teljes sikerével végződtek. Ellenség ott leggyorsabb visszavonulásban van kelet felé, csak a Wisztulán áll még egy kis osztag helyt. Tovább délre Wiszlóka jobb partján, Wiszlók irányában és Jasiekán át előrenyomultunk. Mackensen vezér- ezredes hadseregesoportja jobb szárnyának részét több ízben összeütözték már a kárpáti frontnak a lupkovi szorosától nyugatra eső részén azon orosz oszlopokkal, amelyek sarkukban levő szövetségeseink elől sürgős visszavonulásban vannak. Hadiszákmány minden előre tett lépéssel növekszik. Legtöbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Az új hadikölcsön.

Az Aradi Közlöny számára írta: **Leopold Kornél dr.**,
a Tolnamegyei Takarékszövetkezet és Hitelbank vezérigazgatója.

Bizva és kitarva, nélkülözések és szenvedések árán, hősi küzdelmek és véres harcok után hatalmas ellenségünket letépertük és vitéz seregeink fényes haditettekkel készítik elő a felszabadítás nagy munkáját...

A hazánk megsemmisítésére irányuló és hónapokig tartó konok orosz ostrom véglegesen kudarcot vallott és az ellenséget, ellenálló erejét megtörve, állásaiból kivertük, üldözzük és győzedelmesen nyomulunk előre...

Es nem egyedül az északi harctéren aratunk nap-nap után döntő diadalokat, hanem nyugaton is, ahol dicső szövetségeseink az általa elfoglalt belga és francia nagy és gazdag területeket minden támadás ellenére vasmarokkal védi minden osonkítás ellen azokat nemcsak változatlanul birtokában tartja, hanem diadalmasan halad előre és Dünkirchen bombázásával, 35 kilométernyire küldött pusztító lövegeivel rettegésbe ejti-Franciaországot és cimboráját: Angliát, melynek bűnös sáfárkodása ezuttal babért és profitot nem terem.

Ellenségeink teljes leveretéseig, a teljes és végső diadal kivívásáig azonban még nagy utat kell tennünk. Minden lépés, minden óra temérdek költséggel jár.

A harctéren a siker nemcsak a katonák vitézségétől függ, hanem *materiális tényezőktől is.*

Ha azt akarjuk, hogy nemzeti létünket fenyegető válságból, a nemzeti önállóságunkat, állami létünket fojtogató élet-halál küzdelemből biztosan győzelmesen kerüljünk ki, gondoskodnunk kell ama anyagi eszközök előteremtéséről, amelyek a sikert elősegítik és biztosítják.

Az országgyűlés egyhangulag megszavazta a legmesszebbmenő határig, az 50 éves életkorig terjedő vradót, mert ez a nagy áldozatot a haza legszentebb érdekei követelték. Ugyanazok a legszentebb érdekek követelik, hogy amikor a magyar állam a maga fenntartásának biztosítására a katonai felkészültség mellett elodázhatatlanul szükséges anyagi erőforrások megadása végett az ő polgáraihoz fordul, hogy ezeknek életét, testi épségét, anyagi javait védhesse, *készséges megértéssel fogadjuk az állam kérést szavát.*

A kölcsönt, amelyért a haza nevében a háború alatt másodszer fordul hozzánk a kormány, formailag az államnak adjuk, *tényleg azonban önmagunknak nyújtjuk; hogy nemzeti létünket, szellemi és gazdasági javainkat, jelenünket és jövőnket védjük, óvjuk és biztosítsuk.* Nemcsak azért fordul a magyar állam a magyar állampolgárokhoz kölcsönért, mert arra nemzeti közeleokra és az ország fennmaradásának biztosítására van a jelenlegi nehéz időkben elkerülhetetlenül szüksége, hanem azért is, mert az összes idegen pénzforrások, a melyek máskor bőségesen állottak rendelkezésre, bezárultak előtte. A hazatis kötelesség leróvása mellett, hogy az új állami kölcsön jegyzéséből mindenki a maga erejében képest kivegye a maga részét, *politikailag és nemzetgazdaságilag igen fontos, hogy a magyar állam idehaza találja meg az ő hitelezőit, hogy a magyar adófizetők pénze és a magyar állam által nyújtott tekintélyes hessen az vándoroljon a külföldi tőkészek kezébe, mert a magyar állam függetlenségét és a nemzet éreléségét szolgálja, ha a külföldi tőke ingerenciájától mentesül.*

Katonai erőnyeinket immár elismeri az egész világ. Az új hadikölcsön fényes sikerével pedig demonstrálnunk kell gazdasági életünk erőt, fejlettségét és szilárdságát.

Amikor hat hónap előtt az első hadikölcsön került piacra, az ország gazdasági

helyzetünk tiszta sem volt annyira biztató és megnyugtató, mint ma.

Az oroszok betörése elő hónapokig tartó, hiábavalónak bizonyult vad ostrom után immár bevezetetlen ércfalat emeltünk.

Állami életműködésünk és gazdasági viszonyaink a világháború tizedik hónapjában ugyiszólván normális képet mutatnak. A munkanélküliség megszűnt; ipari termelésünkben az egyes stagnáló ágakért a fellendült textil, bőr, fegyver és lőszergyártás nyújtanak gazdag kárpótlást; a mezőgazdasági termékek, állatok stb. horribilis árai a gazdaközönség bevételeit lényegesen emelték; az ősszel és tavasszal bevetett terület nagysága ugyanannyi, mint más éveken; a belvizek és egyéb kár okozta károk kivételével a termés kilátások általánosságban nagyon kedvezők; kereskedelmi mérlegünk végre nem passzív; a tőkéseknel, de leginkább az úgynevezett kisembereknél rendkívüli pénzbőség jelentkezik; az értékpapírok árfolyama a tőzsdéi magánforgalomban lényegesen emelkedik; szóval egész közgazdasági életünk ellentálló és teherbírási képességének fényes tanujelét adta.

A kishitűek dadogó szavát és a kapzsi emberek ózdo tanácsát némita el ezekben a rendkívüli időkben a legjogosabb nemzeti önbizalom.

A kölcsönért tisztességes polgári hasznót nyújt az állam az ő polgárainak, akik magát a tőkét is a gazdasági vérkeringés csatornáin keresztül hamarosan viszontlátják.

Ezuttal is nem rövid lejáratu pénztári jegyeket, hanem, mint az első alkalommal, 6 százalékos állami járadékot bocsát ki az állam és pedig ugyancsak szabad és zárolt darabokban a régi 97.50 árfolyam mellett; azonkívül pedig kiocsát 5 és fel százalékos járadékkötvényeket, 91 százalékos árfolyam körül, ami 6.04 százalékos kamatozásnak felel meg, mely előnyös kamatjövdelem, miután az állam ezen kötvényeket 10 évig nem konvertálhatja, 10 évre biztosítható, közben pedig az árfolyam emelkedése is remélhető.

A háború előtt és a háború folytán elrejtett, odahaza léltve őrzött, a gazdasági teigalomsot eivont tőkét ki kell csalni rejtekhelyeikből, hogy a hadikölcsön hazatias es produktiv gazdasági cétjainak szolgálataba szegődjenek.

Az állampapírok iránt a nép széles körében elterjedt bizalmatlanságot el kell oszlatni es lel kell világosítani a tudatlanokat.

A pénzügyi intézetek, melyeknek érdekeit a kormány általános közgazdasági okokból azzal védi, hogy a betéteknek csupán 25 százaléka, de legfeljebb a betét tulajdonosa által jegyzett összeg 25 százaléka erejéig vehető igénybe, ezen alkalommal is bizonyára be fogják látni, hogy a legjogosabb maganerdeket maga alá kell rendelni a közérdeknek s az új hadikölcsön jegyzését teljes erővel fogják propagálni, annak sikerét előnyös kölcsönnyújtással és egyéb eszközökkel készségesen fogják elősegíteni.

A magyar nemzet életképességébe, fényes jövőjébe, nagy világtörténelmi hivatásába vetett rendületlen bizalommal es szent hittel áldozunk a hazáért.

Neimcsak szívvvel, hanem ésszel is, ne csak szavakkal, hanem tettekkel mutassuk meg, hogy szeretjük a hazát.

A háború és adófizetés.

— A képviselőház ülése. —

Távirati tudósítás.

Budapest, május 7.

Korán, jóval tíz óra előtt már eleven az élet a Ház folyosóján. A győzelmi jelentések szerezte öröm mögött, az ellenzéki oldalon, fájdalmas hangulatnak az okozója a hivatalos bejelentés, Déry Zoltán haláláról. És érdekes, hogy sokan a képviselők közül a hős sorát még nem tartják befejezettnek s új jelentésben bizakodnak, hogy Déry Zoltán még él.

A mai ülés nyitánya az indemnitásról rendelkező törvényjavaslat harmadik olvasása volt. Követte ezt a Horvátországgal kötendő egyezmény, amelynek Hegedüs Loránd az előadója.

(Harmadik olvasásban elfogadott javaslatok.)

Beöthy Pál elnök háromnegyed tizenegykor nyitotta meg az ülést. Bemutatta a főrendiház elnökének átiratait a tegnapi elfogadott törvényjavaslatokról. A Ház ezután harmadszori olvasásban elfogadta az indemnitásról szóló javaslatot és vita nélkül a Magyarország és Horvát-Szlavon-Dalmátország között létrejött pénzügyi egyezmény becsikkelyezésének újabb meghosszabbításáról szóló törvényjavaslatot is.

A közadókat érintő némely kérdésnek a háború folytán szükségessé vált kivételes szabályozásáról szóló javaslatot Hegedüs Loránd előadó ismertette és ajánlotta elfogadásra.

(Polónynak Budapesttel van baja.)

Polónyi Géza szólott elsőnek a javaslat-hoz. Az előadó úgy tüntette fel azt, mintha nagyfokú adóelengedést tartalmazna, holott az még súlyosítja a mostani helyzetet. A háztulajdonosnak eddig is joga volt arra, hogy adóelírást követeljen, ha nem tudott fizetni.

Gündisch Guidó százsz képviselő: Nem nagyon lelkes beszéd a hallgatóság és a katonák számára!

Polónyi Géza: A tisztelt képviselő ur talán beteg (derültég), mert tudtommal egy szót sem mondtam olyat, ami igaztató volna akár a közönségre, akár a katonákra.

Haller István: Ez volt a szűzbeszéde.

Polónyi Géza: A moratórium-rendelet kimondja, hogy a háztulajdonos nevére feladott levél is elegendő, hogy a követelést rajta lehessen behajtani. Egy hadbavonult háztulajdonos például, a kinek a lakói is bevonultak és a törlesztési részleteket nem tudja fizetni, annak a feje fölött el lehet licitálni a házat a nélkül, hogy még csak tudna is róla, hogy beperelték. — Indítványozza, hogy mondassék ki, hogy azok a föld- és házbirtokosok, a kik annuitást fizetnek, de hadba vonultak, szintén moratóriumot kapjanak, mint a lakók.

Indítványozza továbbá, hogy lakbér címén a hadbavonultak vagyonát és lakását ne licitálhassák el. Részletesen fejtegeti ezután a budapesti lakásviszonyokat.

Elnök: A képviselő ur fejtegetései nagyon érdekesek, de azt hiszem, a budapesti lakbérviszonyok nem tartoznak a szőnyegen levő törvényjavaslat-hoz. En mindössze arra kérem, hogy érdekes fejtegetéseit rövidre szabja.

Polónyi Géza: Azt hiszem, hogy a budapesti lakbérviszonyok nagyon is hozzátartoznak a közadókat érintő kérdésekhez.

Elnök: Az elnöki figyelmeztetéssel nem szabad perbe szállni és ezért kérem a képviselő urat, hogy ne tessék velem vitatkozni.

Polónyi Géza: Ha így méltóztatik rendelkezni, én szívesen elállok a szótól.

Elnök: Ne tessék megjegyzést tenni.

(Hogyan lehet ingyen lakni?)

Polónyi Géza: En mindössze ismertetni akarom a Budapestben uralkodó lehetetlen adóviszonyokat. Rámutat arra, hogy milyen nagy összegű adók terhelik a háztulajdonosokat. Nálunk az adóknak az a különös sajátosságuk, hogy termékenyítően hatnak egymásra, adó szüli az adót. Ha a kormány és a főváros olcsóbbá akarja tenni a házbért, törölje a házbérkrajcárt.

— Most el fogom mondani, — folytatta Polónyi — hogyan lehet Budapestben ingyen lakni. (Zajos derültég. Halljuk! Halljuk!) A lakbérabályzat szerint a háztulajdonosnak joga van az első negyedben, ha a lakó nem fizeti ki a bért, a lakás használatát át nem engedni. Ha azonban az első negyedet kifizette, kénytelen beengedni a nélkül, hogy ellenőrizhetné, van-e az illetőnek lefoglalható ingóságokon kívül egyebe. A második negyedről az a rendelkezés, hogy csak a második hónap végén lehet felmondani és csakis a második negyed végére. Az a lakó tehát, a ki bent van, nem fizeti a lakbért, de ott maradhat a második negyed végéig. Ekkor aztán megindítják a kilakoltatási pert és kiderül, hogy a lakónak nincs lefoglalható vagyona. Ha sikerül kidobni, akkor elmegy egy másik lakásba és ott megismétli ezt.

Vázsonyi Vilmos kijenti, hogy elfogadja a javaslatot. A főváros és a kormány abban a felfogásban volt, hogy a háborús állapot folytán a lakóknak meg kell adni a legkomolyabb védelmet, viszont azonban a ház tulajdonosait sem lehet olyan terheknek kitenni, a melyeknek az elviseelésére képtelen és a hol a házbér nem folyik be a háború tartamára, az annuitásra vonatkozólag halasztást kell adni. Ezután azt fejtegeti, hogy a lakászsora milyen nagy mérveket öltött Budapestben és ez késztette a fővárost arra, hogy az építkezésekbe való tényleges beavatkozással a házbérviszonyokat igyekezzék megjavítani.

(A pénzügyminiszter felvilágosításai.)

Teleszky János pénzügyminiszter válaszulva az elhangzott észrevételekre kijelenti, hogy a lakbérsegélyt lehetetlen a háziuraknak kiutalni, mert ez komplikációkat okozna Polónynak az amortizációs kölcsönökre vonatkozó kívánsága teljesíthetetlen, de a halasztás megadásában a bankok koalíciósak.

A javaslatot ezután a Ház általánosságban elfogadja.

Az állami számszékéről szóló törvényjavaslatot tárgyalták ezután. Antal Géza előadó elfogadásra ajánlja a javaslatot.

Csermák Ernő kifogásokat hoz fel a javaslat ellen, de a Ház a javaslatot megszavazza.

(Mentelmi ügyek.)

A mentelmi ügyek tárgyalása következett ezután. Szabó Zoltán képviselőt, akinek mentelmi jogát rágalmozásért kéri feltüggeszteni, a Ház kiadja. Vio Antalt közgyűlésen mondott beszédéért a Ház nem adja ki, hasonlóképen Madarassy-Beck Gyulát sem, akit automobil-összeütközésért kértek kiadni. Jármy Béla mentelmi jogát párbaj miatt feltüggesztik. Hencz Károly mentelmi jogát, akit hűtlen kezelés és csalás vádjáért a budapesti ügyészség kért kiadni, feltüggesztik. A képviselő az Amke. ügyvezető alelnöke volt és mint ilyen az egyesület vagyonát, sorajegyeket, számlaóceiduiakat hűtlenül kezelte. Ivánka Imrét csalás vádjá miatt szintén kiadják. Ivánka egyik hitelezőjének csekklapot adott, amelyre nem volt fedezet.

Szmrecsányi György bejelentett interpellációját elhalasztja. A Ház legközelebbi ülése héttől lesz, napirenden a kivételes intézkedésekről, a hadszállítási visszaélésekről és a kúriai bíraskodás módosításáról szóló törvényjavaslatokkal.

A Hámori—Mladin-per a nagyváradai esküdtek előtt.

(A tárgyalás ötödik napja. — Megváltozott tanuvallomások.)

— Kiküldött munkatársunk távirati tudósítása. —

Nagyvárad, május 7.

A Hámori—Mladin-per nagyváradai főtárgyalásának ötödik napjáról kiküldött tudósítónk a következőket táviratozza:

A tárgyalást a legnagyobb eréllyel vezeti Szöllősy Gyula elnök. Saigoruan ügyel arra, hogy mellékvágányokra ne terelődjék a tárgyalás, csak olyan dolgokat szabad szóba hozni, amelyek a perrel valamilyen vonatkozásban vannak és Hámori Lászlónak olyan ügyeit, amelyeknek nincs közük a mostani perhez, nem engedi érinteni. Mikor reggel kilenc órakor bejön a tárgyalási terembe, az egész hallgatóság felállással üdvözlö. Az elnök mielőtt elfoglalná helyét, végignézi a termen, a hallgatóságot átjárja tekintete. A tárgyalás különben simán, szenvedélytelenül folyik. Baróthy Pál dr. ügyész igen higgadtan viselkedik, és Medvigy Gabor dr. védő is a legmesszebbmenő udvariassággal kezeli az ügyeket.

Mladin-per és nem Hámori-per.

Szünet közben a védő az Aradi Közlöny munkatársának így nyilatkozott:

— Ez Mladin-bünper és nem Hámori-bünper, nem szabad mellékvágányra átsiklani. Sok kényes kérdést kegyes kézzel, simán el lehet intézni.

A nagyváradai közönség csak igen csekély érdeklődést tanúsít a tárgyalás iránt. Aug néhány ember ül a hallgatóság számára fenntartott helyen. Az esküdtek padsorán a legérdekesebb egyéniségnek Kelen Béla szövetkezeti igazgató látszik, aki több ízben kérdéseket is intéz a kihallgatott tanukhoz. Izgalmas hatást keltett a mai tárgyaláson Nikorescu János kürtösi román lelkész kihallgatása.

Elnök kilenc órakor megnyitja a tárgyalást és előbe tartja Mladinnak azt a vallomását, amely szerint az első Herzeg választásba nem tőlt be, a második választásban pedig saját akaratából vett részt, ami ellenkezik egyéb kijelentéseivel. Mladin az ellenmondást kimagyarázza.

Ellentmondó vallomás.

Világ Mór kürtösi kereskedő folytatja ezután tegnap megkezdett vallomását.

— A fogyasztási szövetkezet helyiségéért — mondja a tanu — Mladinék hatszaz korona bért fizettek Hámorinak. Mladinné pedig kilencszaz koronaért adta ki a helyiséget Sternnek.

Elnök: Ezért volt a harag Hámori és Mladinék között?

— Lehet, hogy ezért.

Világ ezután Mladinék vagyoni romlásáról beszél. Szerinte a korosmáros tönkremenését a választások és az építkezések okozták. Minden évben háromezer koronát fordítottak építkezésekre.

Elnök: Figyelmeztetem, hogy olyat ne mondjon, amit közvetlen tapasztalásból nem tud. Mindig a kérdésre válaszoljon. Volt Mladinnak ötvenezer korona vagyona?

— Nem tudom.

— Hát adóssága volt?

— Nem tudom.

Mladinék gabonavásárlásairól beszél ezután, amit Hámori megbízatásából intéztek. Mielőtt leszámoltak volna a gabonával, Mladinné megkérdezte tőle, hogy mennyit lehet számítani a

gabona beszáradásáért. Tanu azt válaszolta, hogy két százalékot.

Elnök erről a kijelentésről kikérdezi Hámorit.

Hámori: Gabonaügyekben nem találtam korrektnek Mladinék eljárását. Nekem elég volt belőlük.

Világ ezután áttér a házeladások történetére, amelyek szerinte egy időben történtek. Majd elmondja, hogy Mladinnét ő biztatta fel arra, küldje el Minerva leányát Hámorihoz, a leánynak talán sikerül majd kiengesztelni a képviselőt. Mladinék házárt Hámori huszezer koronával jól megtízette.

Elnök: Ön is kártyázott Mladinnéval?

— Igen, a differencia rendszeren harminc-negyven korona volt. Egyszer, pap-választáskor fordult elő, hogy száz korona is volt a kasszában. Tény az, hogy Mladinné szeretett szerepelni. A választásokra Hámori adott megbízatást Mladinéknek, de ők tulmentek a határon és négyszer annyit is elköltöztek.

Sztahó szavazóbíró több kérdést intéz a tanuhoz, aki határozatlan feleleteket ad. A bírő figyelmezteti, hogy a kérdésekre határozottan válaszoljon, ne kerdeljen mindig. Előbe mutatja a vallomásokat, amelyek szerint az ő kijelentései Mladinék vagyoni helyzetét illetőleg tévesek.

Világ: Sokat tapasztaltam, de a legtöbbet csak hallottam, többnyire Mladinnétől. A választásokról beszél ezután és kijelenti, hogy választások alkalmával még a legvagyonosabb kürtösi embereket is itatni-estetni kellett.

Ügyész: A gabona beszáradásáról Aradon azt mondta, hogy csak egy százalék beszáradás volt, miért mondott itt két százalékot?

— Itt is egyet mondtam.

Az ügyész erre ereyiesen rászól a tanura.

Elnök: Kérem tessék más hangot használni. Nem engedem megfélemlíteni a tanukat.

Ügyész: Ez nem is szándékom. (A tanuhoz): Jelen volt mind a két izben, mikor Hámori és Mladin között megállapodások történtek a Herzeg választásra vonatkozólag?

— Igen.

— Mikor volt az?

— 1904-ben és 1910-ben.

— Határozottan tudja, hogy az első alkalommal is jelen volt?

— Igen.

— Hámori akkor nem is volt Európában.

— A választás előtt Kürtösön volt.

— Hányszor képviselte Herzeg a kerületet?

— Háromszor.

— Melyik a harmadik?

— Hát én tartsam a fejemben?

Az ügyész felmutatja tanunak tegnapi vallomását, amely a maival néhány helyen ellenkezik.

Világ zavarba jön, majd kijelenti, hogy ma jobban emlékszik a történetekre, mint tegnap.

Az ügyész: Kérem ezt a kijelentést jegyzőkönyvbe venni.

Kibékítés — revolverrel.

A tanu ezután ismét Mladinné kártyázásaira tér át. A ferbli csak hatosos vízzel folyt, a majsi olykor korona is volt.

— Mladinék házeladását — folytatja — én közvetíttem, csak barátságból, nem provizióért.

Védő: Hogyan éltek Mladinék azelőtt?

— Mielőtt összeköttetésbe kerültek volna Hámorival, igen egyszerűen éltek. A megyebizottsági tagválasztásokról beszélve, tanu kijelenti, hogy a választásoknál Hámori a románok ellensége volt.

Védő: Gyakran járt Marsieu Jusztin dr. Kürtösön?

— Nem.

— Ki a Viktória takarékpénztár kürtösi megbízottja?

— Nem tudom.

Az iskolaszéki választások kerülnek ezután szóba. Purgly és Friebeisz, akiket Hámori kibuktatott — mondja a tanu — nagyon tisztességes emberek voltak.

Szunyogh Pál dr.: Rossz üzlet a választás?

— Természetesen.

— Miért mondták Mladinék, hogy még egy ilyen választás és akkor szárazon leszünk?

— En nem hallottam.

— Igaz, hogy árverés után Mladinék közleményt küldtek be az Aradi Közlönyhöz?

— Igen.

— Mi volt benne?

— Azt írták benne, hogy ha ki kell mennünk a korosmából, akkor ennek golyó lesz a vége.

— Kitől hallotta ezt?

— Mladinnétől.

— Mi volt ezzel a célja?

— Tönkretéve, amikor öt gyerekkel koldusként ki kellett menni a korosmából, nagyon el volt keseredve az asszony, és azt gondolta, hogy Hámori így talán megsajnálja.

Elnök: Golyóval fenyegetik és akkor megsajnálja? (Derűtség.)

Kelen Béla esküdt: Hámorinak ön nem közvetített gabonát?

— Nem.

A tanu ezután szembesítik Mladinnal. A vádlott feláll és értelmetlenül makogni kezd.

Elnök: (kicsinylőleg legyint a kezével) Üljön le!

Az ingerült tanu.

Ezután Nicorescu János kürtösi román lelkész kihallgatására került a sor. A kihallgatás elé érdeklődéssel tekintettek, mert a tárgyalás folyamán a vád képviselője ismételtén szóba hozta azt a kérdést, hogy Nicorescu az aradi Viktória pénztárat képviselője-e Kürtösön. A román lelkész tanukihallgatása meglehetősen izgatott mederben folyt le.

— Mladinékát 1914. óta ismerem — vallotta a lelkész — Abban az időben már nagy házat vittek, ebédeket adtak, amelyek sokba kerültek.

— Mennyibe? — kérdi az elnök.

— Nem vagyok szakértő. Nem vagyok pincér — telett élesen Nicorescu.

Ettől kezdve csaknem állandó a kiélezett összecsapás a lelkéssel.

— Magának is van hástartása — kérdi tovább az elnök — tudhatja, hogy mibe kerül egy nagyobb ebéd?

— De en nekem van odahaza mindenem, nem kell venni pénzért semmit.

— Szóval nem ismeri a pénz értékét — fejezi be az elnök.

Nicorescu ezután így folytatja tanu-vallomását:

— Hogy miért mentek tönkre Mladinék, azt igazán nem tudom. Annyi tény, hogy nagy lábon éltek és sokat költöttek.

Elnök: Milyen nagy lábon?

— Nagy lábat nem lehet fokozni!

Tanu ezután elmondja, hogy tudott arról a korteskedésről, amelyet Mladinék Hercege Ferenc választásánál kifejtettek, de ő a kortes munkában nem vett részt, mert a román nemzetiségi párt híve.

Hámori bankja.

— Mi okból szűnt meg a jó viszony Mladinék és Hámori között?

— Ezt nem tudom. El kell azonban mondanom, hogy a Kürtösi Takarékszövetkezettől Mladin szabálytalanul kapott 26.000 korona kölcsönt. Minden részjegy után 200 korona kölcsön járt volna és Mladinnak oszake-vissza tizenöt részjegye volt. Amikor a Mladinnak adott nagy kölcsön ügye a szövetkezet közgyűlésén szóba került, Hámori kijelentette, hogy ami kár lesz ebből, azt ő megfizeti. A Kürtösi Takarékszövetkezés Hámori bankja volt, amelyben azt tett, amit akart, az igazgatóság tagjai úgy jártak a táncot, ahogy Hámori muzsikált.

Nicorescu ezután papírlapot vesz elő és arról akar valami adatot felolvasni, de az elnök figyelmezteti:

— Csak a kérdésekre feleljen.

— De én az igazat akarom megmondani — erősködik Nicorescu. — Azt, hogy az igazgatóság nem számított a Takarékszövetkezés semmit.

— Ha így van, miért nem mondott le igazgatói tisztéről?

— Két év óta nem volt közgyűlés, nem is mondhattam le.

Ismét olvasva emeli a papírlapot és így szól:

— Itt tisztázni kell ezt a bankügyet.

— Nem a maga dolga megállapítani, hogy mit kell tisztázni, — csap le az elnök. — Magának itt az a joga van, hogy a kérdésekre feleljen és felvegye a tanunak járó napi díjat.

— De nekem jogom van megmondani az igazat, — kiáltja Nicorescu.

— Kikérem a felelősséget! Ha így folytatja: rendbirsággal fogom sujtani.

Medvigy dr. védő: Hány százalék kamatot szedett a Kürtösi Takarékszövetkezés?

— Tíz, tizenkét, tizenhárom és több százalékot, — válaszol a tanu nagy derűtlenség közben.

Medvigy dr.: Ki tudna erről konkrét adatot mondani?

Elnök: Megtiltom, hogy erre a kérdésre válaszoljon!

Nicorescu: De én bizony válaszolok. Klinglől lehet konkrét adatot kapni.

Elnök: Ha szembeszáll velem, meg fogom büntetni!

Medvigy dr. védő: Mennyi lehet a szövetkezet kihelyezett tőkéje?

— Százezer koronánál is több.

— Honnan volt ennyi pénze a szövetkezetnek?

— Hámori nagyobb betétet helyezett el, később aztán zárlát is és ezért két százalékot kapott.

— Támogatott váltósszível Hámori mást is, vagy csak Mladint?

— Nem. Kizárólag Mladinékért vállalt kezességet.

Szunyogh Pál dr. a sértett képviselője:

Jogtalanul tartotta vissza Hámori Mladin igazgatói jutalékát?

— A közgyűlés határozott így, mert Mladin hepciáskodásból nem írta alá a mérleget.

Kelen Béla szövetkezeti igazgató, esküdt: Miért nem tartottak már két éve közgyűlést?

— Hámori nem akarta.

Kelen esküdt: De hiszen a közgyűlést az igazgatóság hívja össze, amelynek ön is tagja; vagy kérheti az összehívást tiz tag is. Miért nem kívánta a közgyűlés összehívását?

— Nem mertem kikezdeni Hámorival. Nekem nincs pénzem ügyvédre.

Baróthy Pál királyi ügyész: Ön képviseli Kürtösön a Viktória takarékpénztárt?

— És mit akar ezzel kérdezni? — csattan föl indulatosan Nicorescu.

Elnök: Figyelmeztetem a tanut, hogy tartsa be a tárgyalás rendjét.

— Jó — felelt Nicorescu. — Én képviselem a Viktóriát. De nem kapok jutalékot.

Hogyan készültek a küldöttségek?

Don János tanu a Szerény-léle úgyről nem tud, a Zachariás választást Mladinné vezette, Hámori hívta össze a gyűléseket, ezt onnan tudja, mert ha összegyűltek, Hámori is mindig megjelent. Az embereknek Mladinék adtak enni-innivalót, hogy ki fizette a költséget, azt nem tudja. Mladinné különben is mindig Hámori nevével jött a nép közé. A Hercege választások után panaszkodott Mladinné, hogy nem kapta meg pénzét. Mladin mind a három Hercege-választásánál korteskedett, etelett-itatott és pénzt is osztogatott és mind a három alkalommal azt mondta, hogy azt Hámori megbízásából teszi.

Elnök: Az első választásnál is.

— Igen. Sőt akkor Hámori személyesen is ott volt.

Tanu ezután szembesítik Hámorival, aki így szól:

— A képviselőválasztás 1904. szeptemberében volt, én pedig augusztus elején Amerikába utaztam, ahol három hónapot töltöttem.

— Mit szól ehhez Don? — kérdi az elnök.

— Fenntartom a vallomásomat — válaszol a tanu. — A korteskedésnél ott volt a nagyságos ur is.

Az elnök délután 2 órakor a tárgyalás folytatását szombaton reggelre halasztotta el.

(Zádor Jenő.)

Népfelkelők bevonulása. Varjassy Lajos polgármester ma a következő hirdetményt tette közzé:

— Az aradi cs. és kir. hadkiegészítési kerületi parancsnokságnak megkeresése folytán közhírré teszem, hogy azon besorozott 1891. és 1895. évi születésű B) alosztályú népfelkelők, akik a közös hadseregbe osztattak be és folyó évi május hó 15. napján az aradi cs. és kir. hadkiegészítési kerületi parancsnoksághoz bevonulni kötelezettek, a Kiszentmiklós községben lévő tüzérlaktányában, a más években született és önként besorozott B) alosztályú népfelkelők pedig szintén 1915. évi május hó 15. napján Aradon, a József főherceg-ut 10. szám alatt lévő cs. és kir. hadkiegészítési kerületi parancsnokság hivatalos helyiségében tartoznak bemutatásuk végett jelentkezni.

(Az elárasztott Lunkaság. — A közigazgatási bizottság intézkedései.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 7.

Aradmegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt tartotta meg Urbán Iván báró főispán elnöklete alatt május havi ülését, amelyen különösen a megye lakosságának élmezésével és a termés biztosításának kérdésével foglalkoztak. A megye területén észlelt mezőgazdasági viszonyokról Meisznér Ernő gazdasági felügyelő terjesztett írásban jelentést a bizottság elé.

— Az őszi kalászosok — jelentette a gazdasági felügyelő — kevés kivétellel mindenütt jól fejlődnek, a tavaszi kalászosok elvetése megtörtént, a tengeri alá pedig most van folyamatban a szántás és a vetés, amely 8—10 nap múlva befejezést is nyer. Ami a termés biztosítását illeti: az alispán a szükséges vetőmagvak beszerzéséről gondoskodott, ott ahol ez elkerülhetetlen volt, közérőtt rendelt ki a mezői munkák elvégzésére, hogy a kormány rendeleteiben kifejezett óhajnak megfelelően a vármegye területén ne maradjon bevetetlen föld. Mindamellott az ugynevezett Lunkaságban a Bél. Szártos, Töz és mellékvizeik áradása miatt a földek két hónapnál hosszabb ideig viz alatt álltak és amikor a kiöntött viz lefolyt, a hirtelen beállott száradás a talaj felszínét megkeményítette, alább azonban még sár van, úgy, hogy itt szántani csak később lehetséges. Ekkor pedig már tengerit sem lehet vetni, Burgonya, zöldség mindenütt elegendő van ültetve és kielégítő a rétek, legelők állapota is.

A jelentéshez Solymossy Lajos báró fűzött hozzá megjegyzéseket.

— Azt tartalmazza a jelentés — mondotta a báró — hogy a Lunkaság, a Töz és Bél elöntése miatt marad bevetetlen. Ebben célzatosság is lehet, mert az említett vizek kiöntése rövid ideig szokott tartani és a vizáradást inkább az abnormalisan nagy tavaszi csapadék okozhatta.

— Senki sem akarja a megyei hatóságok, az ottani lakosság, vagy ármentesítő társulatok hibájának betudni az elöntést — nyugtatta meg Schill József főjegyző a felszólalót. — A Lunkaság mélyebb fekvésű, részben szabályozatlan folyókkal van behalozva és a Bihar-megyeiben létesített újabb vízművek sok gondot, bajt okoznak a Bél és a többi folyók alsóbb, aradmegyei folyásán. Az elöntött területek állapotán ma nem lehet segíteni, de a törvényhatóság már fölirt régebben a kormányhoz és kérte a vízszabályozási kérdések rendezését éppen a bajt okozó bihari vízművekre való tekintettel. Remélem, hogy megfelelő intézkedéseket tudunk tenni a jövőben, ez idén pedig talán kései veteményeket lehet termelni a kiszáradó és újból porhanyóvá lett földeken.

Urbán Iván báró főispán szükségesnek tartja, hogy a Lunkaság lakosságát hívják fel kései vetemények: székely tengeri, mohar, kötes stb. vetésére és így az elöntött területeket se hagyják terméketlenül.

A közigazgatási bizottság helyeslő hozzájárulásával jelentette be ezután Schill József főjegyző, hogy az alispán azonnali rendeletet küld az illetékes főszolgabírákhoz, hogy a Lunkaság községeit, földbirtokosait az elárasztott földek későbbi felszántására és megfelelő vetemények bevetésére figyelmeztessék, egyúttal pedig az esetleg szükséges vetőmagvak minőségéről, mennyiségéről tegyenek jelentést az alispánnak, aki sürgősen kéri a földművelési minisztertől a magvakat.

Száztizenöt százalékos haszon a péksüteményen.

(A kenyér árak igaz megvilágításban. — Ad árpát a miniszter az aradi közönségnek. — Ötven százalékos lesz csak a tengeri liszt keverése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 7.

Ma a kenyér maximális árát kellett volna meghatározni az élelmezési bizottságnak Lócs Rezső helyettes polgármester elnöklésével tartott ülésében. A bizottság nem tette meg, mert Zubor Andor tb. főjegyző azt indítványozta, hogy várjanak az ármegállapítással, minthogy a legfontosabb tényezőnek, a lisztnek az ára le fog szállni a jövő héten, tekintettel arra, hogy a tengeri liszt maximális ára 41 korona és a rendőrség ennek alapján új árjegyzéket dolgoz ki. Változni fognak a viszonyok azért is, mert a földművelésügyi miniszter ma táviratilag arról értesítette a várost, hogy eleget tesz kérésének és ad árpát, csökkenti a tengeri liszt mennyiségét, úgy, hogy a jövőben csak ötven százalék kukorica liszt lesz a kenyérben, míg 30 százalék buza mellett 20 százalék árpát is lehet majd használni. A kenyér tehát most már jó lesz, mert ötven százalékos tengeri liszt keverésből nagyon izletes kenyér süthető.

Az árat tehát még nem állapították meg, azonban amint a vitában elhangzott az, jó lesz megjegyeznie közönségnek és pékeknek egyaránt. Nagyon jó volt ez a háború arra is, hogy sok olyan titokról rántotta le a leplet, amelyhez béke idején, mint valami szentek szentjéhez, még közeledni sem mertünk. Ismeretes, hogy a kamarában a pékek amellet tartottak és már akkor bevallották, hogy 49 fillérért is tudnak kenyeret adni. Most, hogy a tanács a keveretlen liszt kiszolgáltatását ahhoz kötötte, hogy a pékek elfogadják a város által limitált árat, May Jánosné egyedül jelentkezett keveretlen lisztért, de kijelentette, hogy a hatósági árért, 42 fillérért kenyeret nem adhat, legalább 46 fillérben kéri az árat megállapítani, mert így nem keres, de hát a háború alatt a kenyéren keresni nem is lehet és nem is akar. Ez a beadvány alkotta kiindulópontját a vitának, mert dönteni kellett arról, engedélyezzék a kérelmezőnek a 46 filléres árat és ezzel kapcsolatosan ebben állapítsák-e meg a kenyér maximális árát.

Az elnök tájékoztatóul, hogy a bizottság tisztán lásson, végre a kenyér árakat illetőleg Szabó Ferencnek, a Budapest székesfőváros vásárigazgatójának ebben a kérdésben elhangzott adatait ismertette, amelyből kitűnik a következő szenzációs újdonság:

— Normális időben a kenyér mindig olcsóbb valamivel, vagy legfeljebb egy áru annak, a lisztnek a detail árával, amelyből készült. (Ezt mondotta Zubor főjegyző is és akkor a pékek lehurrogták.)

A főváros kenyérgyára, amely nagy üzem, még 10 fillérrel olcsóbban is tudja adni, tehát 46 fillér nála a kenyér kilója, a piacon pedig 56 fillér. Ugyanis legrosszabb esetben is 100 kiló lisztből 125—130 kiló kenyér süthető és az így előálló 25—30 százalék többlet fedezi az összes költségeket és a sütő nyereségét is. Ha a pék fehér süteményt is gyárt, akkor pláne óriási haszna van. A süteménynél ugyanis a pékek az árakat úgy szabják meg, hogy a liszt detail árához 30 százalék termelési költségeket, 30 százalék hasznot számítanak és ez utóbbiból juttatnak a kihordóknak, kávéházaknak, vendéglőknek. Ma a legfinomabb nullás liszt maximális ára 78 fillér, ehhez hozzáadva

az említett 60 százalékot 46·80 fillért, a péknek a zsemlye haszonnal és rezsivel együtt 124·80 fillérbe kerül. Mivel azonban 100 kiló lisztből legalább is 112 kiló sütemény készíthető, emez 112 kiló zsemlye eladásából be kell folynia a 124 korona 80 fillérnek. A pék süt 30 grammos zsemlyét és darabját négy fillérért árusítja. Tehát 124 korona 80 fillér helyett kap 149 korona 37 fillért, ami annyit tesz, hogy az említett 60 százalék helyett 91·5 százalék nyers jövedelme van a péknek. Ha pedig 2 dekás zsemlyét süt és azt 3 fillérért adja, akkor a 124 korona 80 fillér helyett 168 koronát vesz be és 115·3 százalékot keres.

A leleplezés szenzációjának erejével hatottak ezek az adatok a bizottság tagjaira, a kik el is fogadták Zubor indítványát és kimondták, hogy megvárják az olcsóbb liszt árakat és majd akkor beszélnek a kenyér árakról.

Megjegyzendő, hogy Aradon ma a piacon nullás lisztből készült zsemlyéért, amely nem volt 30 gramm öt fillért mertek kérni az elárúsítók, sőt üzletek is vannak, ahol öt filléren alól nem adnak zsemlyét. A rendőrség erről meggyőződhetik.

A bizottság ezután több fontos élelmezési kérdéssel foglalkozott. Zubor főjegyző, akit a tanács azzal bizott meg, hogy gondoskodjék élő állat állományról, bejelentette, hogy úgy Aradon, mint a vármegye területén kilitásba helyeztek élő állatot és a bizottság javasolja a tanácsnak, küldjön ki valakit az anyag megtekintésére. Hunyár Algernon pécskai tb. főszolgabíró felajánlotta közreműködését a beszerzésnél, a mit köszönettel fogadott el a bizottság.

Green Nándor főkapitány tudomására adta a bizottságnak, hogy gyorsan gondoskodni kell készletről, mert ma az aradi piacon a felhajtás teljesen silány volt és az élő borjú kilójáért 2 koronát adtak.

Bejelentette az elnök, hogy a vármegye átadta a városnak a mikelakaiak ellátásáért járó 360 waggon tengerit és 100 waggon búzát, de a városnak annyi lisztje van, hogy ezt egyelőre át sem veszi a Széchenyi-gőzmalomtól. Ez alkalommal Bing Hugó ismét szóvá tette a magas tengeri liszt árat, amely Aradon 41 korona, noha a vármegyében, ahova ugyancsak Aradról visznek tengerit, 36 korona 50 fillér. Az elnök bejelentette, hogy nem tudja a megyében miért olcsóbb, de a város precíz számítások alapján állapította meg az árakat.

A bizottság tudomásul vette az élelmiszer üzletek mérlegét, amelyek szerint a detail üzlet 40549 korona forgalom mellett 1880 korona felesleget mutat ki, míg az angró üzletben 47 ezer korona forgalom 879 korona hasznot hozott.

— Hol van a hatósági husszék mérlege? — kérdezte Bing — amelynek elkészítésére Zikó János már többször utasítást kapott és noha öt perc alatt megcsinálhatná, még sem nyújtja be, sőt el sem jön az ülésekre. A bizottság az üzlet vezetésére megbízást kapott a közgyűléstől és ezért joggal szeretne tiszta képet alkotni magának az üzemről. Indítványozza, hogy Zikó köteleztessék a legközelebbi ülésre a mérleg bsterjesztésére. A bizottság helyeslőleg elfogadta az indítványt, annál is inkább mert töb-

ben azt hangostatták, hogy a mészárszékben most már, amikor piaci bevásárlás nincs, felesleges a 300 koronás fizetésű bevásárló is, a mérleg tárgyalása kapcsán ezt is ki kell mondani.

Aradi urileány

A Király Színház új primadonnája.
(Montágh Ilona-Mike Ilona. — Titkon készült színésznőnek.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 7.

A színház... az álmok álma, ábrándos szemű szőke leányok óh mennyit gondolnak reá. A tapsra, virágra, a diadal vértorraló, édes mámorára, a csillogó, csalóka fényre, amely aranyozva sugároz be mindent és hivogatóan, csábítóan szép, nagyon szép. Ábrándos szemű szőke leányok fehér álmokkal szövik körül a színpad rejtelmes világát és gyermeki lelkük sóvár vágyódásával gondolnak a hirnővre, amely szárnyaira venné, magasra emelné őket, ha ráléphetnének egyszer a színpad deszkáira. Hányan vannak, kiket megejt a kulisszák varázsa és elindulnak a pályára, ahová szívük vonzódása viszi, és milyen kevesen, akiknek nem csalódást, de forró sikert, az álmok valóra válását hozza meg a színház.

Egy ismert aradi urileány, régi vágyát követve, művésznő lett. Idáig ugyan egy délutánra csak, de ez a délután olyan gyönyörű volt, a siker olyan óriási, hogy alighanem máskor is fellép. Az ország egyik legelső színpadán, a budapesti Király Színházban volt meg a debü: nagybánhegyesi Montágh Ilona első fellépése a nagyközönség előtt, amely becsőző szeretettel, lelkesen fogadta a bájos fiatal leányt. Mint kiforrott primadonna, úgy mutatkozott be, és érdekes története van annak, hogyan jutott el idáig.

Nagybánhegyesi Montágh Sándor nagybirtokos családját mindenki ismeri Aradon. Csak néhány év előtt költöztek fel Budapestre, és a három Montágh leány közül a középső, Ilonáról sokan tudták, hogy művésznői hajlamai vannak. Gyönyörű megjelenése, kedves hangja, mesés tánca szinte predestinálták, hogy színpadra lépjen és jó barátai előtt gyakran mondotta, milyen vágyat érez a színház iránt. Szűkebb társaságban néha produkálta magát és mindig elragadtatást keltett a nézőkben. Mikor a fővárosba költözött a család, a fiatal leányka elérkezettnek látta az időt terve megvalósítására. Szülei természetesen tudni sem akartak róla, hogy leányuk színpadra lépjen, és mikor látta, hogy szülői beleegyezését nem nyerheti el, gondolt merészet és nagyot: elhatározta, hogy az ő tudtuk nélkül képeztesse ki magát művésznővé. Tenniszjáték, parátnok látogatása, bevásárlás és egyéb ürügyek alatt gyakran eltávozott hazáról és csak testvérei, akik közül az egyik mindig elkísérte, tudták, hogy hová megy ilyenkor. Rákosi Szidihez ment, aki órákat adott a fiatal leánynak, és hamar észrevette, mekkora tehetség rejlik benne.

— Fedák Sári óta nem volt ilyen tanítványom — mondogatta Rákosi Szidi és a jövőendő primadonna büszke önérettel haligatta a leghivatottabb kritikus magaslató szavait. Másfél évig tartott ez az állapot. A leány ezalatt szorgalmasan eljárt a színiórákra és másfél évi tanulás után mindent elsajátított, amire a színpadi érvényesüléshez szüksége lehet.

— Felesleges tovább tanulni — mondotta ekkor Rákosi Szidi — szerződjen le.

Lett volna alkalma rá. *Beöthy* László egyszer végignézte játékát és azonnal rendkívül előnyös szerződést kínált neki. Montágh Ilona nem fogadta el a szerződést, hiszen szülei még ekkor semmit sem tudtak merész vállalkozásáról, amely máris annyi sikert hozott neki és kétségtelenné tette, hogy nagy tehetsége van. Hosszas rábeszélés után végre rászánta magát, hogy vasárnap délután fellép a Király Színházban. — Eljárt a próbákra, minden előkészület megtörtént és a színháznál hatalmas sikert jósoltak neki. A jóslat bevált: Budapest kényes izlésű közönsége az első fellépésnél behódolt a karosu természetű, szőke hajú, bájosan finom arcú aradi leánynak és amiről annyit álmodott, ezen az egy délutánon, mosolygó májusi délutánon elérte, átélte: ünneplést fővárosi primadonna lett. Nem használta saját nevét a színháznál. *Mike* Ilona néven lépett fel május 2-ikán a Király Színházban a *Lengyelvér* című operett vezető női szerepében és ezen a néven emlékezik meg róla az „Az Ujság” színházi kritikája:

Király Színház. *Mike* Ilonát, a ma még ismeretlen fiatal színésznőt, a *Lengyelvér* ma délutáni előadásának közönsége besorozta első primadonnáink közé. És a mint ezt mi is megállapíthatjuk, egészen méltán és megérdemelten. Mert *Mike* Ilonában nemesek a primadonnai kvalitások vannak meg, hanem jóllehet ma lépett először a nagyközönség elé, már használni is bírja ezeket. Bár rendkívül szépsége és könnyed, kerekvonalú táncai az operett-színpadot jelölik ki működése terüli, beszélő tehetsége és alakító képessége olyan fejlettek, hogy mint aramai művész is megállaná a helyét. Mindezen felül muzikáisan, tisztán, hibátlanul énekel, úgy, hogy csak természetes, hogy már ma délután is, első fellépéskor, olyan szerepben, melyet eddig leginkább *Petrás Sári* játszott, továbbá ünneplésre készítette a hallgatóságát.

Csak természetes, hogy ilyen siker után a szülők megbocsájtottak.

VÁROS ÉS MEGYE

Por és sár az aradi utcákon.

(A városi közigazgatási bizottság ülése.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 7.

Arad város közigazgatási bizottsága ma délután négy órakor tartotta rendes havi ülését *Urban* Iván báró főispán elnöke alatt. A szokásos havi jelentéseket vita nélkül tudomásul vette a bizottság.

Tisch Mór dr. főorvos jelentése szerint az egészségügyi viszonyok április hónapban kedvezőek voltak az előző hónaphoz képest. A halálozások száma 99-el kevesebb mint márciusban. Összesen elhalt 243 egyén, köztül 168 aradi illetőségű, 80 idegen és 50 internált. (A múlt hónapban 135 internált halt meg.) Az előfordult betegségek leginkább légzőszervbántalmak és bélhurutok voltak. A ragályos betegségek közül difteritisz volt 7, vörheny 12, kanyaró 49, tifusz 15 (11 katona), vérhas 2 (katona). Kiütéses tifuszban megbetegedtek 19-en, elhalt 1 katona. Az internáltak közül megbetegedtek 115-en, meghaltak 18-an. A lakosságnál két megbetegedés történt, mindakettőn már felgyógyultak és betegségüket a várbán szereztek. A ragályos betegségek leküzdésére szolgáló legszigorúbb óvintézkedések állandóan folyamatban vannak.

Kehrer Károly tanfelügyelő szóvá teszi, hogy a gyalogjáró a Béla-tér után igen rossz karban van, állandóan pocsolás, kéri a polgármestert, hogy gondoskodjék a *Fabian* László utca jókarban tartásáról.

Varjassy Lajos polgármester kijelenti, hogy már intézkedett e tekintetben és holnap ismét megteszi a szükséges lépéseket.

Urban Iván báró főispán azt kifogásolta, hogy a városi locsoló kocsik személyzete nem dolgozik eléggé szorgalmasan. A polgármester intézkedni fog, hogy ez az állapot megváltozzék.

Folytatólagos sorrendje az Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottsága által 1915. évi május hó 12-én délután 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésében tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak. 15. A városi heteseknek fizetés felemelés iránti kérelme. 16. A számvétség bemutatja a kövezetlapnak 1914. évi zárszámadását.

Az osztrák hadikölcsön.

(Megjelent az aláírási felhívás.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 7.

Az osztrák pénzügyminiszter ma tette közzé a második osztrák hadikölcsönnek prospektusát és aláírási felhívását.

Az osztrák kormány 5 és fél százalékos hadikötvényeket bocsát ki, 95-25-ös ártolyamon, amelyhez hozzászámítandó a kötvények névértékének május 1-től a befizetés napjáig számítandó 5 és fél százalékos kamata. A hadikölcsön 1925. május 1-én, tehát husz év múlva fizetetik vissza, a kormány azonban fentartja azt a jogot, hogy három hónapos felmondás mellett azokat hamarabb is visszavághassa.

A kölcson aláírási határideje május 8-án kezdődik és május 29-ig tart. 200 korona jegyzésig az egész jegyzett összeg az aláírás alkalmával készpénzben lefizetendő; ezen összegegen felül 10 százalék a jegyzés alkalmával, június és július 26-án 25-25 százalék, augusztus 27-én 20 százalék és szeptember 24-én 20 százalék fizetendő is.

Az osztrák-magyar bank a hadikölcsönökre a váltószámítási kamattal egyenlő, tehát ez idő szerint 5 százalék kamattal ad kölcsönt. Ez a kamattal 1916. szeptember 24-ig főtétlenül érvényben marad.

A jegyzés a prospektusban felsorolt hivatalos jegyzési helyeken kívül bármely osztrák pénzügyintézetnél történhetik.

Az osztrák hadikölcsön pénztár megfelelő szabályok és korlátok között, teljesítőlag biztosított követelések engedélyezésével is elfogadhatja a hadikölcsönre szolgáló befizetésre.

Az osztrák pénzügyintézetektől a folyószámlára, pénztárjegyekre és betétkönyvekre elhelyezett betétek a jegyzés céljaira szolgáló befizetésekre minden korlátos nélkül visszakövetelhetők.

A magyar hadikölcsönre vonatkozó aláírási felhívás, amint értesülünk, néhány nap múlva fog megjelenni, kétféle típusú: a 6 százalékos kötvény kibocsátási ára az első hadikölcsönével egyenlő lesz, az 5 és fél százalékosnak ártolyama mintegy 91 korona. A jegyzés céljaira a takarékpénztári betéteknek csak 25 százaléka oldatik fel a moratórium alól és csak a jegyzett kölcsön 25 százaléka erejéig.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Vasárnap: Délután „Zauzi kisasszony” operett. Este: Jászai Mari felléptével „Az Arany ember” színmű.

Hétfő: „A peleskei nótárius” énekes bohózat.

Kedd: „A piros ruhás hölgy” nagyoperett először.

Szerda: „A piros ruhás hölgy” nagy operett.

Csütörtök: délután „Robinson Crusoe”. Énekes, látványos gyermekbohózat. Este: „A piros ruhás hölgy” nagy operett.

* Jászai Mari Stuart Máriaiban ma kezdte meg vendégfellépéseinek sorozatát. Hatalmas drámai erővel játszotta meg a tragikus nőalak szerencsétlen sorsát, mely hatást kelve a közönségben, amely tesztelt figyelemmel hallgatta a kiváló művész nemes játékát. Az aradi szereplők nem érezték magukat eléggé otthonosan a történelmi dráma levegőjében. (K. L.)

* A színház hírei. Jászai Mari vendégjátéka. Arad közönsége a legnagyobb érdeklődéssel kíséri a legnagyobb magyar színművész vendégjátékát, aki holnap a „Borgia Lubrécia” címszerepben lép fel másodszor. A nagy vendég mellett a többi szerepeket Barics, Kiss Miklós, Várnai, Deli, Járai, Kerécsy stb. játsszák. Holnapután vasárnap este 8 órakor Jászai Mari utolsó felléptével Jókai legjobb színműve „Az Aranyember” kerül színre, melyben a társulat összes tagjai részt vesznek. — „Zauzi kisasszony” első délutáni előadása. Vasárnap délután 3 és fél órai kezdettel, méretekelt helyárakkal először kerül színre ez a pompás operette, melynek eddigi összes előadásait zsúfolt ház nézte végig. A címszerepet Pataky Vilma játssza, míg a többi szerepeket Gyöző, Kerécsy, Járai, Polgár, K. Pongrácz stb. játsszák. — Előkészületben „A piros ruhás hölgy”, nagy operett a berlini színház legvonzóbb műsor darabja és „Robinson Crusoe” látványos gyermek bohózat.

* Az elveszett paradicsom. (Az Apolló-színház Nordisk-szerege.) A közönségnek mindig öröme szolgálna az Apolló-színház Nordisk-képet mutat be „Az elveszett paradicsom” című Nordisk-újdonosság is, a legmelegebb érdeklődést váltotta ki. Tegnap s ma is zsúfoltságig megtelt az Apolló-színház nézőtere s a publikum elragadtatással nézte végig ennek a grandiózus képnek a művészi szépségeit. A darab szépsége rendkívül bájos mesevel mutat és csak később vesz áramai fordulatot. A paradicsom zavartalan boldogságot az élet viarai borítja föl. Hebben professzor életében minden összeroppan, ami csak szép és fontos volt. Idegeinkbe markol a dráma befejezése, Hebben tanár és művésztársaságának tragédiája. Szombaton kerül vetítésre utoljára a nagyszabású Nordisk-dráma, igen érdekes karakteri felvételekkel együtt.

* A sors bolondja. (Schickraut-film az Urániában.) Az érdeklődésnek lázas percek, a művészi élvezetnek az arcon kiülő gyönyör, népszerűtette be tegnap a színház nézőterét. A filmművészetnek kétségtelen legnagyobb alakja, Schickraut Rudolf mutatta be szenzácios alkalmat. „A sors bolondja” egy probléma, mely napról-napra visszatér és amelynek végzetes végét minden ember érzi, de azért mindenképp belesik bűnébe. Azért nevezte el találatlan a szerző dramáját így, mert a sors tenyeg bontókat keres és talál, akiket végigszalasztja kegyetlenségeinek barázdáit. Schickraut egy kis bankhivataltok szerepében eljatsza azt, amit az ujságok törvényszeki rovatában annyiszor olvasunk: sikkaszt, megszökik egy női börtönnel és végül utoléri a sors büntető keze. — „Az ördög tanc”, filmatrakció, legközelebb az Urániában.

* Felhívjuk a közönség figyelmét Kerpel László 100.000 kötetes kölcsönkönyvtárára.

A galíciai orosz front teljes áttörése.

(Bekerítjük a Kárpátokba szorult ellenséges erőket. — A háború legnagyobb csatája. — A szövetséges seregek diadala.)

— Távirati tudósítás. —

Budapest—Bécs—Berlin, május 7.

A nyugatgalíciai áttörésről a főhadiszállásról a következő részleteket jelentik:

Az ellenségre teljesen meglepően, április végén nagyobb német csapat-szállítások történtek Nyugat-Galiciában. A repülők felderítő munkájának segítségével a tüzérség le tudta győzni a terep nehézségeit, jóllehet a legnagyobb fáradságok közepette kellett különböző hegyeken a municiót teherhordó állatok hátára rakva, továbbszállítani és a csapatokat és ütegeket átvenni a hegyes-dombos területeken. Az áttörésre szükséges minden felderítés és előkészület teljes csendben történt. Május elsején délután kezdte magát a tüzérség belőni egyes pontokon. *Egymás mögött hét lövészárkosort építettek ki.* A rohamot megelőző éjszakán a szövetséges csapatok gyalogsága közelebb csuszott az ellenséghez és rohamállásokat épített. Május másodikára virradó éjszaka a tüzérség lassu tempóban lövöldözte az ellenséges állásokat, közben a szüneteket az utászok a drótakadályok olvágására használták fel. Május másodikán reggel sok kilométerre kiterjedt áttörési fronton monumentális tüzérségi tüzelés indult meg, amely négy óra hosszáig tartott. *Ebben a tábori ágyuktól a legnehezebb kaliberű mozsarakig, minden ütegfaj résztvett.* Délelőtt tíz órakor hirtelen elhallgatott az ágyuzás és ugyanabban a pillanatban a rajvonalak, a rohamosztagok nekitámadtak az ellenséges állásoknak. Az ellenséget a nehéz tüzérségi tüzelés annyira megingatta, hogy egyes helyeken csak gyenge ellentállást tudott kifejteni. Amikor a szövetségesek gyalogsága árkaikhoz ért, az ellenség fejvesztett meneküléssel hagyta el állásait, eldobta fegyvereit és főzöedényeit. *Oriási tömegű gyalogsági municiót és számos halottat hagytak hátra az árkokban.* Egyik helyen az oroszok maguk vágták át a drótakadályt, hogy megadják magukat a németeknek. Az ellenség sok helyütt a közellévő második és harmadik védelmi vonalban sem fejtett ki ellentállást, más helyeken pedig kétségbeesett elkeseredéssel kísérletezte meg az áttörés megakadályozását. *Május másodikának estéjén az első főállás, egész hosszúságában és mélységében, mintegy tizenhat kilométer kiterjedés, át volt törve és átlag negy kilométernyi terepet nyertünk.*

Megelőztük az oroszok áttörési tervét.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: *Teljesen megbízható hireink vannak arról, hogy az oroszok szintén áttörési szándékkal már hozzá fogtak hadseregük átcsoportosításához, mikor éppen ott érte őket a támadás, ahonnan legkevésbé várták. Áttöréstől egyáltalán nem tartottak, azt pedig egészen bizonyosra vették, hogy ez a dunajeci frontról nem történhetik, mert a lapos, itt-ott kopár dombokban kipuposodó terep, amelyet legnagyobb részben előntött az ár, ilyen veszedelmes kísérletre nem látszott alkalmasnak. Hadvezetőségünk így a legnehezebb stratégiai problémát oldotta meg a váratlan offenzívával.*

A Beszkidekbe járt orosz csapatok.

Eperjes, május 7. A Jasló és Dukla környékén át menekülésszerűen visszavonuló harmadik orosz sereg üldözése tovább folyik. A több napi erős menetelésben kifáradt csapatokat most felriessitük, újból rendezik, gondoskodnak az utánpótlásról és kiegészítésről és a további előretörést megfelelő keret között irányítják. Az orosz utóvédek ugyan mindenütt megkísérik az ellenállást, igyekeznek a visszavonuló csapatok hátát fedezni, azonban már megállapítható, hogy a Beszkidekből kivezető utak legnagyobb része el van zárva, és az oroszok menekülése vagy egyáltalán nem, vagy csak igen nehéz körülmények között fog megtörténni. A szákmány és foglyok száma még mindig óráról-órára növekszik.

A sajtóhadiszállásról jelentik: Az oroszok kárpáti haderejének azt a részét, amely Boroevicsessel szemben a Beszkidekben harcolt, az elzárás és körülfalozás közeli veszedelme fenyegeti. A csoport kétségbeesett kísérleteket tesz végzetle elhárítására, ezeknek azonban csak kárát látja, mert ellenállása hallatlan veszteségekkel jár. Közben a gyűrű folytonosan öszszébb szorul. A gorlicei áttörő csoport déli szárnya elérte és megszállta a Jasló és Dukla körüli teret. Boroevics beszkidi seregének oszlopai pedig szintén föltartóztathatlanul nyomulnak előre. A Mackensen-hadsereghez való csatlakozásuk és egyesülésük órák kérdése már. Csak hiábavaló ilyenformán a Dimitriew-féle orosz hadsereg egyes részeinek visszavonulás közben kifejtett erőlködése is, hogy egyfelől meglássítsa gyors előrenyomulásunkat, másfelől könnyítsen, a mennyit lehet, a Beszkidekben rekedt sereg helyzetén. Tarnov helyzetéről szóló jelentéseket az események máris túlhaladták. Csapatunk délfelől elérték a tarnov-pilsnoi utat, amely az oroszok visszavonulására rendkívül fontos. Tarnovot erre délelőtt kiürítették az oroszok.

Ezerötszáz ágyúval löttük az oroszokat.

Bécs A Neue Freie Presse jelenti: Mackensen tábornok szövetséges csapatainak az orosz front áttörésénél ezerötszáz ágyújuk működött, köztük sok legnagyobb kaliberű.

Beismerik Pétervárott a visszavonulást.

Kopenhága. A május 6-án kiadott orosz hivatalos jelentés beismeri a Nyugat-Galiciában szenvedett súlyos vereségeket. A jelentés azt mondja, hogy a csata a Visztula és a Kárpátok között nagy macacsággal folyik. A Dunajec jobbpartján az orosz nehéz tüzérség egyes helyeken még visszatartja az előnyomuló ellenséget, azonban a Biecen át Jasló felé előnyomuló csapatok nagy fölényben vannak és az orosz csapatok súlyos helyzetbe kerültek, a mi elsősorban az ellenséges nehéz tüzérség nagy fölényének tulajdonítandó. Egyes orosz egységek heves ütközetek után kénytelenek voltak a második védelmi vonalra visszavonulni. A délkelet-galíciai harcokra vonatkozólag azt mondja a jelentés, hogy az ellenség (tudniillik a mi szövetséges csapataink) elfoglalta a Stryj felé vezető uton a Makukahegy lövészárkait, a melyeknek egy részét azonban az oroszok éjjeli támadással visszavették.

A kárpáti orosz csapatokat katasztrófa fenyegeti.

Bécs. A megvert orosz csapatok üldözése ma is egész nap tartott és újabb nagyszerű sikereket hozott. Frontunk ebben a pillanatban lépcsőszerűen, részatosan áll. Az északi szárnyunk már Tarnowon túl jutott, de a Wyslokát még nem érte el, középső csoportunk már bevonult Jaslóba, áttörő szárnyunk (Stossflügel) pedig a smigródi uton át elérte Dukla községet. A két utóbbi csoport nagyobb térnyereségének az a magyarázata, hogy az orosz seregek a Wysloka-folyón való átkelést nem védelemezheték, Tarnownál viszont kétségbeesett ellenállást fejtettek ki, hogy nagyszámban felhalmozott készleteik elszállítására elegendő idejük legyen.

Különösen a Kárpátok lábánál haladunk nagy gyorsasággal, ami pedig az oroszok márosi és beszkidi haderejére nézve valóságos katasztrófát jelent, miután annak következtében, hogy a koniecnai és a smigródi ut birtokunkba jutott, most már egyetlen utvonal sem áll rendelkezésükre, amelyen át vonatoszlopokat és ágyúkat elszállíthatnák, gyalogos csapatok helyete pedig csak valamivel jobb. Az orosz csapatrészek felsővízköz környékéről tegnap reggel kezdtek meg visszavonulást, ezek a csapatok még esetleg kiszabadulhatnak az egyre szűkülő hurokból, mert a Dukla-vidék magaslatai nagyobb csapatok menetelésére is alkalmasak azokat a csapatokat azonban, amelyek a visszavonulás idején nem kezdtek meg, csapataink utolérték és minden bizonnyal foglyul is ejtették.

A visszafoglalt Tarnow.

Krakó, május 7. Tarnowban a hónapok óta tartó harc nagy tisztításokat idézett elő. A kár nagy, de nem helyrehozhatatlan. Az oroszok tegnap reggel kezdtek meg a város kiürítését, minthogy a Pilano felé vezető országot ágyútűz alá jutása azzal a veszedelemmel fenyegetett, hogy a későbbi visszavonulás lehetetlenné válik.

Mihelyt csapataink észrevették, hogy az oroszok kivonulnak a városból, nyomban előretörték és Tarnow ismét birtokunkba került.

Az áttörés jelentősége.

Berlin, május 7. Schreibershofen őrnagy, a B. Z. am Mittag hasábján a következőket írja: Mára mutatkozik a dunajeci áttörés hatása a harctér többi részére és az általános helyzetre. A kárpáti sereg jobb szárnyát a

szövetségeseknek Jaslóra és azontul történt előnyomulása nagyon veszélyeztette. Visszavonulási útját részben a szövetségesek megszállották, másrészt ki volt téve támadásunknak is, ami az egész sereget szélszórással fenyegette. Az oroszoknak tehát nem maradt más hátra, mint a gyors visszavonulás, csak így kerülhették el azt, hogy teljesen elvágják őket. A kárpáti orosz arcvonal felgöngyölítése megkezdődött. A Zborótól a lupkovi szorosig terjedő egész vonalon az oroszok megkezdtek az egész visszavonulást, amely helyenként meneküléssé lett. Az osztrák-magyar csapatok már előnyomultak a Wyslok folyó felé, mögéje is kerülnek, mert az oroszok nyilván képtelenek további ellenállás kifejtésére. Ezzel azonban az Alsódunajecen való előnyomulás könnyebbé válik. Mindent összevéve, az oroszok helyzetét Nyugat-Galiciában és a Kárpátokban teljesen lehetetlenné teszi. Ilyen nagy csata, ilyen nagy eredménnyel a nyugati fronton nem volt. Eddig ott csak műszert munkát végeztek, az Ypernnél elért sikerek ugyanis nem jelentenek stratégiai áttörést, hanem részletek helyi jelleggel. Másrészt azonban meg kell állapítani, hogy a legutóbbi hét folyamán ezek a sikerek olyan gyakoriak voltak és az ottani arcvonal különböző részeire eloszlottak, ami ott is igen kedvező általános képet ad a helyzetről.

Libaut a tengerről támadják a németek.

Rotterdam, május 7. Ideérkezett hírek szerint a németek a tenger felől már megtámadták Libaut. A május 6-án este kiadott orosz hivatalos jelentés azt a rövid, de sokat jelentő mondatot tartalmazza, hogy Libau előtt ütközet volt német torpedó hajókkal. Az eredményről az orosz jelentés semmit sem tartalmaz, amiből valószínű, hogy az ütközet nem az oroszok javára végződött.

LEGUJABB.

Erkezett éjjel 2 órakor.
(Táviroda, cenzurázva.)

Berlin. A császár a délkeleti hadszíntérre való utazása közben ma ideérkezett.

Eperjes. Tegnap fél hatkor a Dukla-szoros már kezünkben volt. Az oroszok negyvennyolc óra alatt vonultak ki Sáros-megyéből, de hihetetlen gyorsaságuk dacára alkalmasint elkéstek.

Hága. A Times jelenti, hogy az orosz főszereg jobbszárnya a körülzárás veszélyében van és balszárnya is fenyegetve van.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: A galíciai harcok következő fazisa a Beszkidekben beékelte oroszok artalmatlanára tétele. A kijáróknál igen erős csapataink vannak, délről pedig Boroevics serege nyomul előre. A terep nehezségei időt igényelnek, míg offenzívánk hullámai a Beszkidek fölött összecsapnak. Emberi számítás szerint a foglyok számának még óriási megnövekedése fog bekövetkezni.

Budapest. Sándor János helyettes miniszter kijelentette, hogy az oroszoktól kiűrt területre a hatóságok már visszatértek.

Milanó. Lybiában összeütközés volt a lázadók és az olasz katonaság között, amelyben hatszáz olasz katona és husz tiszt elesett. Agyuk és gépfegyverek a felkelők kezében maradtak.

Róma. Ma királyi rendelet jelent meg, amely a szenátus és kamara ülészeit május 20-ig elnapolja. A kamarának ugyanis május 12-én kellett volna összeülni.

London. Ma közzétett kormányrendelet május 13-tól kezdve eltölti a szénnek, koksznak Angliából semleges országokba kivitelét is, ami a szénbányatulajdonosok közt izgalmat okozott. Attól félnek, hogy sok száz bányát kell bezárni.

Bécs. Lipót Szalvátor főherceg, tüzérségi főfelügyelő április 28-tól május 5-ig Bukovinában a Pflanzler-Baltin hadseregnél a tüzérséget inspicálta.

HIREK.

Olosabb a liszt Aradmegyében.

(Interpelláció a közigazgatási bizottságban. — Aradi malmok a városnak drágábban örölnék mint a megyének.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 7.

A lakosság élelmezésének kérdése, amint ismeretes, sok gondot okoz a hatóságoknak. Mindenhol nagy igyekezettel, több-kevesebb hozzájárulással igyekeztek arról gondoskodni, hogy a lakosság elegendő élelmiszerhez jusson, legyen lisztje, kenyere, hús, zsirja. Ez a hatósági gondoskodás azután nem egyszer azzal járt, hogy az árak a hatósági élelmiszer beszerzés után magasabbra szöktek, mint a hatóság gondoskodása előtt voltak és drágább húst, zsírt kell fogyasztani, mint addig, amikor csak magánosok árultak. Annál örvedesebb, ha olyan ideális tökéletességgel végrehajtott gondoskodását látni a közéletnek, amilyenről ma Aradmegye közigazgatási bizottságának ülésén egy interpellációra Schill József főjegyző adott számot. Kitént itt, hogy Aradmegye közönségének tengeri lisztet — bár épügy aradi malmokban örölnék és onnan szállítat — lényegesen olcsóbban biztosított a megye vezetősége, mint amilyen árban Arad város lakossága kaphat tengeri lisztet.

A bizottság elé terjesztett alispáni jelentés tudtul adta, hogy április 26-án a megye ármegállapító bizottsága ülést tartott és a lisztárakat a megye területére megállapította. Vásárhelyi Dezső az alispáni jelentésnek ezt a szakaszát interpelláció tárgyává tette és azt a kérdést intézte az alispánt helyettesítő főjegyzőhöz, hogy milyenek a maximális lisztárak a megyében; továbbá a megyei és városi lisztárak közti árkülönbség miként befolyásolja a megye közönségének lisztellátását.

A lisztárakat — válaszolta kimerítő és érdekes felszólalásában Schill József főjegyző — a főispán elnöke alatt a járási főszolgabírákból álló bizottság állapította meg a szakértők: a kereskedelmi és iparkamara, gazdasági egyesület elnöke, gazdasági felügyelő meghallgatása után és a miniszteri rendelkezések szigorú figyelembe vételével. Április 26-án egyhangú határozatot hoztak és ez alkalommal a buza, rozs, valamint árpaliszta árát a gabonaművek maximális árának megfelelően állapították meg. Ezeknél az áraknál eltérés nem lehet. A tengeri liszt árát a miniszteri rendelet szerint április 35, májusban 28 százalékkal és szállítási költségekkel, a maximális tengeri ár fölött lehet megállapítani. Mindezt, sőt még beszáradásra is 5 százalékos számításba véve 37 korona 12 fillért számítottak ki. A bizottság figyelembe vette, hogy a magyarpécskai járás szolgabírája 36.50 koronás árban kötött szerződést a járás részére tengeri liszt szállítására, a vármegye alispánja pedig 29 koronás tengerit beszerezve két nagy aradi és egy zsigmondházi malommal tudott megállapodni abban, hogy ezek a szállítási költségeket is elvállalva és még 1 százalékos jutalékos fizetve a vármegye közéletmezési alapjába 37 korona 30 fillérért szállítják a tengerilisztet. Ezeket egybevetve arra a meggyőződésre jutottak, hogy a vármegye költségének érdekét védik és a malmokkal is méltányosan járnak el. ha a

tengeriliszttel maximális árát 37 korona 30 fillérben állapítják meg. Ekkor még a malomvállalatoknak tisztességes hasznuk marad, mert ennél olcsóbban is örölnék.

— Hogy aradon miként van — folytatta tovább a főjegyző — azt hivatalosan nem tudom. A két törvényhatóság fekvésénél fogva vonatkozásban van egymással, azonban a maximális lisztárak tekintetében nem intézkedtünk közösen. Ujságokból tudom, hogy Aradon régebben 43, újabban 41 korona a tengeriliszttel maximális ára. Hogy ezt az arát miként állapították meg, az reánk nem tartozik, nem is érdekel. Az interpellációra megnyugtatóul csak azt jelenthetem ki, hogy az árkülönbséget élelmezésünket nem befolyásolja, mert a megye közönsége tengerivel bőven el van látva és éppen az aradi malmok adják nekünk ilyen, az aradnál olcsóbb áron a lisztet. A malmok kötelezettsége ilyen ár mellett szállítással az új terméskig terjedő egész időre szól.

A főjegyző kijelentéseit a bizottság és az interpelláló köszönettel és helyesléssel vették tudomásul.

Japán általános mozgósítást rendelt el.

(Visszautasított ultimátum. — A sárga hatalmak harca.)

Távira tudósítás.

Bécs, május 7.

Bécs, május 7. Kína békélyes magatartása, melyet a legutóbbi japán követelésekkel szemben elfoglalt, minden tekintetben alkalmas volt arra, hogy Japánt kielégítse. Japán azonban a legújabb jelentések szerint, most mégis ultimátumot intézett Kinához, ami nyilván azt mutatja, hogy Japán idéni elő a konfliktus kiélesítését. A helyzet elmérgesítéséhez nagyban hozzájárul az entente-sajtó, mely az Egyesült-Államokat vádolja meg a legalap-talanabbul.

Pétervár. A pétervári távirati ügynökség Pekingből közli: Ma délután három órakor Japán Kinának ultimátumot küldött, mely május 9-én, este 6 órakor lejár.

Kopenhága. Pétervárról a Novoje Vremja pekingi tudósítója jelenti, hogy a kínai kormány átnyújtotta a japán követnek a jegyzéket, amellyel visszatartotta Japán ultimátumát.

Stockholm. A Dagbladet jelenti, hogy a konzulátus a svédországi japán alattvalóknak átadta az általános mozgósítási parancsot.

— Előléptetések az aradi tiszti karban.

A hadsereg Rendeleti Közlönye szerint a király kinevezte századosokká: igmanushóhi Kócián Győző, Gilio-Rimoldi Nobile della Spada Egon 3. huszárezredbeli, alsódraskóci Morvaj Ákos 12. huszárezredbeli főhadnagyokat, főhadnagyká: Wunsch Oszkár 3. h. e., Schön Ede 12. h. e. hadnagyokat, hadnagygyá: Janner Ferenc 3. h. e. zászlóst, tartalékos főhadnagyká: Havas Agost 3. h. e., felsőági Eidlitz Kornél 12. h. e., Vágó Károly 12. h. e., nyáregyházi Nyáry László 3. h. e., Hanzely László dr. és Helmecy József 3. h. e. tart. hadnagyokat, tartalékos hadnagyká: Pongráé Pál gróf, Heuschmann György, vöröshérvényi Angyán Géza, dr. Baccorich Frigyes, Volfert Leonder 3. h. e., Marinczer László, Steinfeld István, Csanak István, Hahn József, Sármezey Endre, Mihelyffy Albert, Szabó Nándor, Somlyó Ernő, Bánhidly Sándor, thurmsteini Thurman Zoltán 12. h. e. tartalékos zászlóso-akat, továbbá Ajben Béla dr. 28. vadászszázlójbeli, Scheiber László, Scheibert Vilmos, Hackel Emil, Ciacian Adorján, Olajos Géza, Harsányi Lajos 33. gy. e. tartalékos zászlóso-akat, tartalékos főorvosokká: Kilényi Albert dr. és Endrei Hermann dr. tartalékos segédorvosokat.

— Aradi honvéd és népfelkelő tisztek előléptetése. A honvédség Rendeleti Közlönye szerint a király kinevezte: Ezredessé: Döhrmann Henrik alezredest, a mezőhegyesi állami ménes katonai osztályának parancsnokát, századosokká: Endrődy Gézát és Wernsdörfer Imrét, Sáfáry Lajost, Gyulányi Istvánt, a gyulai 2. h. gy. e. hadnagyait. Hadnagyokká: Antal József zászlóst, továbbá főhadnaggyá: Bornamissza Sándor, Bauer Gyula és Kiss Miklós 3. h. huszárezredbeli hadnagyokat. Tartalékos századosok: Vozáb József volt aradi rendőrtiszt, tart. főhadnaggyá, a 16. h. gy. e. Tart. főhadnaggyá Győre Győzöt és tomosányi Tomosányi Belizár, Balogh Zoltán, Laurovics Ferenc tart. hadnagyokat, a gyulai 2. h. gy. ezredben. Tart. hadnaggyá Dömcsödi János, Szomorközi István dr., Malártsik Lajos, Scherer Ferenc tart. zászlósokat, a gyulai 2. h. gy. ezredben. Tart. főhadnaggyokká: Herceg Imre hadnagyot a 3. h. huszárezredben. Főhadnagy gazdasági tiszté: Ság Lajos dr.-t, a 2. h. gy. ezredben. A szolgálaton kívüli viszonyban Győrffy Ernő és Kornis Róbert hadnagyokat főhadnaggyokká. Tartalékos ezredorvossá: Berend László dr. tart. főorvost a 2. h. gy. ezredben. Népfelkelő főhadnaggyokká: Kristyóry János, Heppes Aladár, Reisinger Ferenc dr., Domány János, Kneffel Béla, Mártha Gyula, Marossy Miklós, jószási Purgly János, Turai Ferenc, Reisinger József, Edl Lőrinc, Forbáth Frigyes dr., Popovics János, népfelkelő hadnagyokat.

— Tanítják a lábbadozó katonákat. Érdekes levelet kapott egy aradi származású fiatal tartalékos tiszttől egyik katonájától. Fekete Rezső tartalékos hadnagy (a polgári életben Andrássy gróf nádgyórai uradalmi intézője), Fekete Jakab, az aradi Reinhart butorgyár tisztviselőjének fia, aki jelenteg Szekszárdon a lábbadozó katonák parancsnoka, azzal foglalkozik, hogy a rekonvaleszcens katonákat a máshol is szokásos iskolázáson irás-olvasás, értelmes előadás gyakorlásán kívül a harctér eseményeiről is tájékoztatja. Azok a katonák, akik már átérték a csatát, vagy épenséggel kitüntetés is szerezték, elmondják a lábbadozó iskoláját vezető hadnagy felhívására eleményeiket. Érdekesen folyik le ez az iskolázás. Egy alkalommal éppen egy kitüntetett lábbadozó őrmester beszélt arról: hogyan szerezte a kitüntetését.

— Saját tapasztalatom szerint — mondotta — mindig csak előre kell mennünk azért is, mert a lövészárokban meglapuló orosz katonák fejük fölött tartott fegyverükből célzás nélkül puffogtatnak és a golyó, amely ivben repül előre, csak a hátulmaradókat éri, míg az előre törtetők sértetlenül érnek a lövészárokba, ahol az orosz minden védekezés nélkül megadja magát.

Hogy az ilyen iskolázások milyen hatással vannak a katonák lelkeire, arról szól ez a levél, amelyet Fekete hadnagynoz egy 34-es baka: Krausz Szaniszló tanító intézett, miután teljesen felgyógyulva visszatért a harctérre:

— Kedves hadnagy ur! A háború színteréről, ahol ezredünk legdicsebb napjait éli s ahol a IV. bataillon a legutóbb hősi, önfeláldozó magatartásával a legfelsőbb parancsnokságok dicséretét és elismerését érdemelte ki, szívélyesen és mély tisztelettel üdvözölöm. Azok a lelkes beszédek, amelyeket jelenlétemben a rekonvaleszcens iskolájában tartani méltóztatt, nem hiabavaló fáradságot okoztak, mert láttam azokat a hősi fiukat, akik akkor órákat halgattak, mint rohanak az ellenség soraira s nem volt egy sem, aki félt volna, mert ő 34-es és szíve-lelke tele volt azokkal az eszmeikkel, melyeket akkor hallott. Errol sokszor és sokat beszélünk a lövészárokban és ez bátorít arra,

hogy hadnagy urnak közödjön mindezt leírjam. Mint pedagógus tudom, hogy ez a legnagyobb jutalom a sikeres munkáért.

— Nincs aprópénz. Az az esztelen buzgalom, amellyel az ország lakosságának egy-egy részét (és ez alatt nem kizárólag a falusi parasztot kell most érteni) a háború kezdete óta elássa, láda fenekére rejti, kuporgatja, holt tőkén őrizi az érepénzt, kellemetlen következményekkel jár. Először persze az aranyakat gyűjtögtették azok, akik ezt a háborús szokást a múlt század elején élt őseiktől örökölték. Később az ötkoronások kezdtek meg a vándorlásukat a rejtekhelyek felé, azután az ezüst forintosokat, a koronákat nyelte el az érepénzgyűjtők kapzsi kuporgatása. Ujabbban már a nikkelpénzt is vadásszák az oktalanos, abban a hitben, hogy az érepénz értékesebb, mint a bankó. Ennek az úgy látszik széles körben elterjedt jó szokásnak az lett a következménye, hogy az aprópénz lassan, szinte teljesen eltűnik a forgalomból. Ma már a legnagyobb gondot okozza a pénzváltás még pedig nem a száz és ezer koronás bankó felváltása, hanem a két koronásoké. Olyan gyéren keringenek a koronák, annyira ritkulnak a husz filléresek is, hogy nagy forgalmu nyilvános helyeken is kínos lennukadást okoz az aprópénz hiánya. Micsesett — egyebek közt egy aradi kávéházban is — hogy a két koronás bankjegyet, amelyből visszaadni sehogysem tudtak, a főpincér és a vendég szépen megfizették. A két évigott kétkoronások, amelyek a szépanyaink idejében járatos „tirtli“-re (négytele metélt papirforintos) emlékeztetnek, előjelei annak, hogy hova-tovább a kormány a 2 koronásnál kisebb értékű papirpénzeket is kénytelen lesz kibocsátani. Nem azért, hogy a papirpénzek számát szaporítsa, hanem azért, mert az érepénzt harisnyákban, kertben, pinceben ázott gödrökbe gyűjtögtetik azok, akiket semmi megnyugtató, okos szó nem tud tevilágoztatni arról, hogy ma már felesleges és szükségtelen a napoleoni hadjáratok divatját követni a pénz elrejtésével.

— Kitüntetés. Stanitz János, aradi építészeti hivatalnok, aki mint pottartalékos vonult be a katonasághoz és a déli harctéren szolgált, másodosztályu ezüst vitézségi érmet kapott. Hozzá tartozóival az alábbi levelezőlapon tudatta a hősi katonák szép kitüntetését: — Most, hogy pihenőhelyen vagyunk, szemlét tartott a brigadéros és én két társammal együtt a másodosztályu ezüst vitézségi érmet kaptam kitüntetésül. A kitüntetés történetéről annyit írhatok, hogy egy agyuzás alkalmával súlyosan megsebesült bajtársamnak első segélyben részesítésért lettem kitüntetve.

— Kinevezés. A pénzügyminiszter Balajthy Béla aradi lakost ideiglenes pénzügyi számgyakornokká az aradi pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez kinevezte.

— Központi kávéházban ma és a következő esteken Ritter Tóni 12 tagból álló elsőrendű cigány zenekara muzsikál.

— Egész könyvtárakat és bályeggyűjteményeket vesz méltányos árban Kerpel könyvkereskedése.

— Nagy levélpapírvásár Kerpelnél.

— 35 dekás tábori dobozok Kerpelnél.

LEGUJABB.

(Táviróda, cenzurázva.)

Erkezett reggel 3 órakor.

A Beszkidekben tábornokostól elfogott orosz hadoszlop.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Tizedik hadtestünknek a Beszkidekben különös szerenese kedvezett. A hadtest egy egész orosz hadoszlopot bekerített, mely kibúvót nem találván, a vezénylő tábornokkal együtt megadta magát. Sok agyu, trén, lőszer, több ezer fogoly került a kezünkbe. A tizedik hadtest a przemysli hadtest, amely Közép-Galiciából rekrutálódott.

Queenstown. A Lusitania Cunard gőzöst német tengeralattjáró megtorpedozta. Az óriási oceánjáró elsüllyedt.

(A Lusitania a Cunard társaság egyik legnagyobb hajója, amely New-Yorkból indult utnak Anglia felé. A német buvárhajók annyira nyilvánvalóan lestek a Lusitaniára, hogy több előkelő amerikai utas, akit a veszélyre figyelmeztettek, lemondott a hajón utazásról.)

Róma. Ma minisztertanács volt, amely négy óra hosszat tartott. Utána Sonnino külügyminiszter hosszabban tanácskozott Ghyka herceg, római román követtel.

A balkáni helyzet sulypontja Szófiában van.

(A helyzet Bulgáriában. — A román orosz szofiek kudarca.)

Távtráti tudósítás.

A román konzervatívpart végrehajtóbizottságának tegnapi ülésén egyebeként a ruszotilpart mesterkedése végleges fiaskót vallott. Hasztalan volt Filipesou minden erőlködése, hasztalan a laptriumvirátus, az Adeverul-Diminea-Epoca terrorizmusa, Poklevazky fenyegetései és Take Jonesou bölcselkedése, a konzervatívpart józan végrehajtóbizottsága jelentékeny többséggel bizalmat szavazott Marghilomannak és ezzel mintegy kitessekelte a partból a bizalmi nyilatkozatból kabinet kérdést csináló Filipescut.

A konzervatívpart végrehajtóbizottsága tegnap tartott ülésén foglalkozott Filipesou és társainak azon bizalmatlansági indítványával, amelyet azzal a céllal terjesztettek be, hogy a part elnökét, Marghiloman Sándort lemondásra bírják.

Filipesou és hívei, ezek között: Gradisteanu Jonas, Cantacuzino M. és Delevrancea B. hevesen támadták Marghiloman Sándort a külpolitikával szemben tanúsított magatartása miatt és azt követelték tőle, hogy lépjen vissza a part vezetésétől.

Marghiloman Sándor meggyőző beszédben fejtette ki magatartásának helyességét. Maiorescu Titu, Arion C. és Lahovary J. mindenben helyeselték Marghiloman eljárását, akinek záróbeszéde után 32 szavazattal 26 ellenében a végrehajtóbizottság bizalmat szavazott Marghiloman partelnöknek.

Uránia Színház szombaton Schildkraut film: A SORS BOLONDJA. Erkölcsrajz 3 részben

41

SPORT.

+ A ATE. vasárnapi sportünnepélye. Vasárnap délután az Ovar-téri sporttelepen (Munkás Otthonnal szemben) rendezi az Aradi Torna Egyesület szezonnyitó sportünnepélyét. Előreláthatólag az egyes számok nem fognak a béke idején rendezett versenyek mögött maradni. Egyes számokon átlagosan 7-8 induló lesz. Közük Budapestről Szeretelmügyi (MAK) Volharik (MTK), Kovács (BAK), vidékről Kiss (KEAK), Czizler (Kisvárd), Steinrad, Palmay, Knizse, Zsupon az ATE. többszörös bajnokai. Az atletikai viadal után az Aradi Toldi Atletikai Klub tagjai 3 csoportban iskolabirkózást fognak bemutatni. Birkózás után a temesváriak közkedvelő Kézvárosi csapata és az ATE. új szelelitású futball csapatai fognak mérkőzni. Az ünnepélyt az Aradon lévő sebesült és beteg katonák — tekintve, hogy az ünnepély jövedelme a Vörös Kereszt javára lesz fordítva — díjmentesen nézhetnek végig.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi Mérnök és Építész Egylet május hó 8-án (szombat) este 6 órákor együli helyiségében (Kozponti szanatória épülete), alább tárgyisorozat mellett, választmányi ülést tart, melyre a tagokat meg hívom. Virágh Lajos s. k. elnök. — Tárgysorozat: 1. Folyó ügyek. 2. Jelölések a közgyűlésre. 3. Könyvtári ügyek. 4. Tagsági ügyek. — A választmányi ülést követőleg tartja meg ugyancsak az együli helyiségekben az Aradi Mérnök és Építész Egylet 1915. évi közgyűlését, melyre az egye-

sület tagjait van szerencsém tisztelettel meghívni. Virágh Lajos s. k. elnök. — A közgyűlés tárgyisorozata: 1. Elnöki megnyitó. 2. Schór Lajos acsev főfelügyelő, alelnök beszéde néhai Hegedüs László mérnök, acsev igazgató, tiszteletbeli és alapító tag, az egylet első elnöke arcképének leplezésére. 3. Titkár jelentése. 4. Pénztáros jelentése. 5. Könyvtáros jelentése. 6. Alapszabályok módosítása, 7. 1915. évi költségvetés előirányzása 8. 1915. évi választmány megválasztása. 9. 1915. évi felülvizsgáló bizottság megválasztása 10. Elnöki zárazó. — Közgyűlés után az egyesület tagjai este 8 órakor a Kánya-féle színházi étterem külön termében feszitelen vacsorára gyűlnek egybe.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Szombat, 1915. évi május 8-án:

Jászai Mari felteptével:

Borgia Lucrecia.

Drama 2 felvonásban.

Kezdete este 8 órakor.

Felolós szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

Fog-Krém

KALODONT

70 Fillér

1880

Zöld főzelékeket

minden minőségben és mennyiségben bárhova legjutányosabb napi árak mellett szállítok utánvétellel

Káli Ferencz

korai főzelék- és gyümölcs-kivitelű üzlete

Arad, Asztalos Sándor-utca.

Vidéki megbízásokat sznap elszállítok. 1708

Költözők figyelmébe!

villany bevezetéseket, csillár átszereléseket jutányosan végez 481

Kalmár József

villanszerelési vállalata
Arad, Salac-utca 2. sz.
242. Telefonszám 242.

Tetvek és férgék

ellen legbiztosabb óv- és irtószer

a „PETRIS“-folyadék

(Anisol compositio.)

Párszori bekenés által megsabadít — különösen a harcitéren levő katonákat — a kitéréses tüfusz-hordozó tetvektől. Tábori csomagolásban (csak a címet kell reáírni) ára 1 korona 60 fillér.

Gyöngyfeher fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájüreget deszficiálja, utólze igen kellemes. Ára egy porcellán-szelencének 60 fillér.

Lábizzadás, kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik a „PEPPO“ folyadék és Peppo“ hintőpor segítségével. Szárit! Szagtalanít!

Peppo folyadék ára üvegkannával 1 korona.
Peppo-hintőpor ára üvegkannával 70 fillér.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrássy-tér 22. sz. (Megyeházzal szemben.)

A szépségápolás titka a használandó szépitőszerek helyes megválasztása! Ime ez az oka miért oly kedvelt

Rozsnyay Serail arckenőcse Rozsnyay Serail krémje.

Mindkettő kipróbált jó hatásu készítmény. 1 tégely kenőcs 1 korona 40 fillér. 1 tégely orém 1 korona.

Szines areporok!!!

Próbadoboz 50 fillér! Kék, zöld, lila, testszin, sárga, barna Színházi vagy este kávéházi világításnál osodás hatásu.

Kapható: 1645

Rozsnyay Mátyás gyógy-szertárában Arad, Szabadság-tér.

Költözködők figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít 2861

Koch Dániel

Arad Deák Ferenc-utca 42 sz.

309—1915. pm.

Pályázati hirdetés.

Bonnáz Sándor ösztöndíjalapítvány 1914. évi szeptember hó 1-től megüresedvén, a kamatok élvezetére pályázatot hirdet és felhívom mindazokat, kik az alapítványi kamatok elnyerési óhaját, s az alábbi feltételeknek megfelelnek, hogy pályázati kérelmeiket 1915. évi május hó 19-ig az aradi kir. főgymnasium igazgatójához nyújtsák be.

Pályázhatnak aradi illetőségi szorgalmas, jámbor magaviseletű, aradi kir. főgymnasiumi tanulók. A pályázati kérvényhez csatolandó az illetőségi bizonyítvány, a legutóbbi iskolai bizonyítvány és igazolandó, hogy a pályázó az aradi kir. főgymnasium tanulója.

Az ösztöndíj élvezetere alkalmasnak talált, az ösztöndíjat megtartja mindaddig míg az aradi kir. főgymnasium tanulója lesz, és magaviselete és szorgalma által az ösztöndíj kamatainak élvezetere érdemes.

Az alapítvány kamatai utólagosan fognak, Arad sz. kir. város polgármestere által az évről évre bizonyítvány alapján kiutalványoztatni. Előnyben részesülnek azok, kiknek szülei a háza és király körül érdemeket szereznek.

Arad, 1915. május 3-án.

Varjassy
polgármester.

1198—1915. pm.

Hirdetés.

A Hősök Emlékét Megörökítő Országos Bizottság, azt a kegyelet és emellett hadtörténelmi és hazafiás szempontból is, rendkívüli fontosságú célt tűzte maga elé, hogy a harctéren hősi halált halt katonáink emléke az utókor, az elkövetkezendő nemzedék számára megörökíttessék. Ezen cél elérésére elhatározta a bizottság, a harctéren elesett hősök halála körülményeinek és hősi cselekedeteinek adatgyűjtését, hogy ez adatok utóbb hitelesítve, és rendszerbe foglalva, mint a mai háború emberi dokumentumainak okmánytárát, a nyilvánosság rendelkezésére bocsássa.

Miután a szükséges adatok gyűjtése csupán a harctéri halott személyi viszonyaival közvetlen ismeretségbe lévőeknek közreműködése mellett eszközölhető, felkérem a város területéről való hősi halált halt katonák hozzátartozóit, hogy a kívánt adatok közlése végett hivatalomat felkeresni sziveskedjenek.

Arad, 1915. május 5-én.

Varjassy, polgármester.

2924—1915. pm.

Hirdetés.

Az utóbbi időben gyakran ismétlődik, hogy a szállító felek a hatóságok, vagy a kereskedelmi és iparkamarák útján, vagy közvetlenül is a cs. és kir. központi szállítás vezetőséghez fordulnak avégből, hogy a polgári küldemények elszállításához szükséges vasuti kocsikat bocsássa rendelkezésre.

A polgári küldemények elszállítása körüli intézkedések tétele nem tartozik a cs. és kir. központi szállítás vezetőség hatáskörébe, mindamellett oly esetekben midőn bizonyos küldemények elszállításához fontos érdekek fűződnek, a vasuti kocsik soronkívüli kiállítása iránt a cs. és kir. központi szállítás vezetőség, a központi hatóság megkeresése alapján az

intézkedéseket a jövőben is megfogja tenni.

Ehez képest a m. kir. Belügy-minister ur 10628—1915. sz. rendelete alapján figyelmeztetem a közönséget, hogy a polgári küldemények elszállításához szükséges vasuti kocsik megrendelése körül ezidőszertől is ugyan azt az eljárást kell követni mint békében, nevezetesen a küldemények részére a kocsikat az illető feladási állomáson kell megrendelni, amennyiben a megrendelés az állomás által figyelembe nem vétetnék vagy más akadály merülne fel, az intézkedések tételéért nem a katonai igazgatás valamelyik szervéhez, hanem a feladási állomás felettes igazgatóságához kell fordulni.

Arad, 1915. május 4-én.

Varjassy Lajos,
polgármester.

Magyar királyi államvasutak.

82920. F. IV. 1915. szám.

Arverési hirdetés.

A kézbesíthetetlen küldemények a vasuti üzletszabályzat 81. §-a értelmében az alább felsorolt állomások teherárúraktáraiban, délelőtt 9 órakor a következő napokon fognak azonnali készpénzfizetés mellett nyilvánosan eladatni:

Állomás	1915. május	hó	25-én.
Arad	"	"	"
Békéscsaba	"	"	17-én.
Brassó	"	"	25-én.
Budapest dunapart teher p. u.	"	"	26-án.
Budapest nyugoti pályaudvar	"	"	17-én.
Debreczen	"	"	18-án.
Eszék	"	"	14-én.
Fiume	"	"	25-én.
Győr	"	"	14-én.
Kassa	"	"	27-én.
Kolozsvár	"	"	21-én.
Losonc	"	"	21-én.
Miskolcz	"	"	28-án.
Nagyszében	"	"	28-án.
Nagyvárad	"	"	17-én.
Pápa	"	"	26-án.
Pécs	"	"	14-én.
Pozsony	"	"	21-én.
Sátoralja-Ujhely	"	"	27-én.
Szabadka	"	"	18-án.
Szatmárnémeti	"	"	28-án.
Szeged	"	"	21-én.
Szolnok	"	"	28-án.
Temesvár Józsefváros	"	"	27-én.
Ujvidék	"	"	17-én.
Zágráb	"	"	18-án.
Kaposvár	"	"	25-én.

Budapest, 1915. évi április hó 23.

Az igazgatóság.

(Utánnnyomás nem díjazatik).

298—1915. g. sz.

Árlejtségi hirdetés.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a városi rendőrlégénység és tűzoltók részére szükséges nyári ruhák és pedig a rendőrlégénység részére 115 db. posztó nyári sapka 3.60 kor., 135 db. mosó zubbony 6.60 kor., kikiáltási ár mellett, 128 db. pantallón nadrág 6 kor., 13 db. magyar bricsessz nadrág 6.80 kor., 135 db. mellény 4 kor. kikiáltási ár mellett.

A tűzoltók és toronyőrök részére: 1 db. tisztí mosó zubbony 9 kor., 1 db. mosó pantallón 7 kor., 21 db. légénységi mosó zubbony 6.80 kor., 39 db. légénységi mosó pantallón 5.70 kor. kiáltási ár mellett, szállítása iránt folyó év május hó 10-én d. e. 10 órakor árlejtést tart.

A szállítandó ruhákat a kapitányi hivatalban tekinthetők.

Bánatpénzül tekinthető a kikiáltási ár 5%-a készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen részt venni csak írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok lezártan az árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok úrnál az árlejtés megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1915. évi május hó 3-án tartott üléséből.

A gazdasági szék.

Andrássy-tér 8. számú

háiban egy kisebb

üzlethelyiség

— különösen dohánytöszedének alkalmas — azonnalra

kiadó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában József főherceg-ut 22.

8678—1915. kb.

Hirdetés.

Közhirre teszem, hogy f. évi április 20-ától kezdve a ker. t. orvosok a Kaszincry-utcai polgári fiúiskolában, a Szt. Péter-téri iskolában és a Kapa-utcai iskolában minden kedden és minden csütörtökön d. u. 3 órakor kezdődőleg a kisdetek oltását végzik.

Felhívom a szülőket, hogy beoltandó gyermekeiket a fenti megjelölt helyeken védhímlő-oltásra vigyék el.

A kik oltás köteles gyermekeik oltását elmulasztják az 1887. X. KHL. tcz. 11. §-a értelmében 100 koronáig, ismételt mulasztás esetén 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel fognak büntettetni.

Arad, 1915. április 27.

Green, főkapitány.

Manner csokoládé

140-es K 2-70 ab Arad,

bármily mennyiségben szállítok vidékre, vasuton vagy postán utánvét mellett

Gábor Miklós, Arad

Salacz-utca.

1888

Telefon 10—59.

Apró hirdetések.

Miként lehet az apróhirdetést feladni?

1. A hirdető teljes címének feltüntetésével.
2. Jelige alatt.
3. Oly értelemben, hogy a hirdető címét csak a kiadóhivatalban lehet megtudni.
4. Legalkalmasabb — amennyiben akadályba nem átközik — az első mód, mert a címnek a lapban való közlése mellett gyorsabban lehet az ügyet elintézni.
5. cím utáni tudakozódás idővesztéssel jár.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

OKTATÁS.

Gonfi származású kisasszony francia órákat ad lakásán is Cím a kiadóhivatalban. 1686

ALKALMAZÁST NYER.

Fiatalkereskedő segéd felvétetik Herz Arnold tőzész, férfi ruházati cikkek és cipőárúk kereskedésében, Vulkan. 1648

ALKALMAZÁST KERES.

Fiatallány gyermekek mellé ajánlatok. Címe Sallágyi Anna, Dobó u. ca. 4. 1699

Basánkov. o. vizsgázott gépész, csépeket és javítást keres. Lakás Vilmos, Wetzlar János-utca 8. 1704

Vidéki intelligens leány, aki szepen kézimunkát, gyűmölcsök mellé vagy társalkodónak ajánlik, ebéd, osztrák és cselekedély díjazásért. Cím a kiadóhivatalban. 1680

KIADÓ LAKÁS.

2 szobás udvari lakások Andrassy-tér 8. sz. alatt azonnaira kiadók. Bővebbet a házmesternél.

2 szobás utcai lakás mellékhelyiség kályhával, vízvezetékkel, augusztus elejére kiadó Nagy Sándor-utca 5. 1700

Andrassy tér 8. sz. alatt egy I. emeleti utcai lakás, mely irodának, vagy üzleti célra igen alkalmas, azonnaira vagy augusztus 1-én kiadó. Bővebbet a házmesternél.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Eladó egy teljes házi bútorgész Szabadság tér 5-6. sz. alatt. Megtekinthető a déli órákban. 1701

Eladók:

1 homokfutó, 1 hintó s mindenféle gazdasági felszerelések. Bővebbet Arad, Verbos-iroda. 1702

Szentbernátói

tiszta fajkutyák kölyköt vennék. Értesítést kérek: Juhász József, Vécsey-utca 8. sz. 1705

Háztartási

cikkek és butorok elköltözés miatt jutányosan eladók. Wetzlar János-utca 8. II. 1698

Egy 9 H P.

4 filléreses au om bill minden elfogadható áron eladó. Cím a kiadóban. 1636

Házbérlőknyvek

célszerű beosztással Pichler Sándor papír és írószar kereskedésében Arad Szabadság-tér 1. Telefon 808. 781

Nagy j gesekrény

csak m új főleg kávé vagy vendéglősök részére méltányos áron eladó. Felvilágosítást ad d. e. 11-12 között Le pold Zsigmond Erásbet körút 22. 1669

ÜZLETEK.

Andrassy-tér 8.

száma háiban egy kis b. üzletelyiség — különösen dohányüzletének alkalmas — azonnaira kiadó. Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában, József főherceg-ut 22. szám.

8354—1915 kő. sz.

Hirdetmény

As aradi cs. és kir. hadkiegészítési kerületi parancsnok úrnak 994 1915. biz. sz. megadására foytán közhírré teszem, hogy azon besorozott 1891. és 1895. évi születési B) alsóaltáru népfőkelek, akik a közös hadseregbe osztattak és es foyó évi május hó 15. napján az aradi cs. és kir. hadkiegészítési kerületi parancsnoksághoz bevonulni kötelezettek, a Kísszentmiklós községben lévő tüzérlaktáriában, a más években született és önként besorozott B) alsóaltáru népfőkelek pedig szintén 1915. évi május hó 15-ik napján Aradon, a József főherceg-ut 10. szám alatt lévő cs. és kir. hadkiegészítési kerületi parancsnokság hivatalos helyiségében tartomnak bemutatásuk végett jelentkezni.

Arad, 1915. május 7-én.

Varjassy Lajos,
parancsnok.

10188—1915. kő. sz.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy a m. kir. ministerium 1488—1915. M. E. számú rendelkezésével a foyó évi április hó 29. napja után eladott rézgálic legmagasabb árát kilogrammonként 1 korona 80 fillérben állapította meg.

Ezen legmagasabb árban Aradon ben foglaltatik a vasutállomás vagy postára való szállítás és terelés költsége is és ha a

rézgálic eredeti gyári csomagolásban (hordóban) szállítatik, a csomagolás (hordó) ára is benne foglaltatik.

Ha a rézgálic nem eredeti csomagolásban, hanem kisebb mennyiségre felosztva szállítatik a vevőnek, akkor a csomagoláshoz használt anyagok (ugymint zsákok, ládák, dobozok) tényleges beszerzési ára s ezenfelül kilogrammonként még legfeljebb 4 (négy) fillér csomagolási költség a tiszta súlyú rézgálic árán felül felszámítható.

Ezen rendelkezések megszegése az 1914. L. t. c. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettik. Arad, 1915. évi május hó 2.

Greén, főkapitány.

Veszek és eladok:

**burgonyát,
babot,
szalonnát,
zsírt,
szappant**

waggontételenként és mmázsánként.

Kalmár Endre

Asztalos- és Chorin-u. sarok.

Telefon 670.

10444—1915 kő. sz.

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város tanácsa 11749—915. számú véghatározatával, az 1114—915. sz. M. E. rendelet értelmében f. évi május 1-től kezdődő hatállyal a tengeri

259—1915. g. sz.

Nyilvános írásbeli versenytárgyalási hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági szaka Arad város részére 1915—16. évből szükséges mintegy 40 waggon porosz pirszén és 12 waggon porosz dió-kőszén szállítása iránt, f. évi május hó 25. d. e. 10 órákor nyilvános írásbeli versenytárgyalást tart.

Az ajánlatokat a gazdasági tanácsnokhoz kell benyújtani. Az ajánlattevő az ajánlati értékek megfelelő 5%-nyi bányapénzt az árlejtés megkezdése előtt készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírban köteles letenni Arad sz. kir. város pénztáránál.

Az ajánlattevő által szabályszerűen aláírt egy koronás okmánybéllyel ellátott és 5 pecséttel lezárt és betárgyalt írásbeli ajánlat zárt borítékra ráírandó, hogy „Ajánlat kőszén szállításra.”

A szállítási feltételek a gazdasági (tanácsnok) hivatalban a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A zárt ajánlatnak tartalmaznia kell:

a) az ajánlattevő azon nyilatkozatát, hogy a gazdasági hivatalban a hivatalos órák alatt megtekinthető szállítási feltételeket ismeri és elfogadja s magát azoknak mindenben aláveti;

b) a szállítandó kőszén egységét és összárát korona és fillérben, számmal és betűvel olvashatóan kiírva;

c) az ajánlattevő nevét, lakhelyét, polgári állását tisztán kiírva;

d) az ajánlattevő azon határozott kijelentését, hogy a szállítandó kőszén 5 maga fogja termelni, előállítani, vagy másról szerzi-e be?

e) ajánlattevő köteles magát arra, hogy az ajánlott mennyiségen felül kivanatra annak 80%-át ugyanazon áron és feltételek mellett szállítani fog.

Arad, 1915. május 3.

A gazdasági szék.

liszt maximális árát 41 koronára szállította le, megengedvén, hogy az egyes kereskedésekben meglevő és még f. évi május 1. előtt beszerzett tengeri liszt legfeljebb f. évi május hó 15-éig a régi 48 korona 50 filléres maximális ár alapján adassék el.

Figyelmettem az érdekelteket, hogy a maximális ár áthágása az 1914. L. t. c. 9. §-a alapján két hónapig terjedhető elzárás és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel sújtandó kihágást képez.

Arad, 1915. május 7.

Greén Nándor
főkapitány.

10748—915.

Hirdetmény.

Közhírré tesszük, hogy Arad sz. kir. város gyámpénztárának 1914. évi szárszámadását f. év április hó 28-tól számított 15 napra a városháza I. emeleti tanácstermében közszemlére kitéttük és ezen idő alatt azok ellen a község kötelekéhez tartozó bármely polgár felelősséggel, vagy észrevétellel élhet.

Arad, 1915. április hó 27.

A városi tanács.

„PENSIO EXQUISITE“
VILLA IRENEA
VOLOSKA—ABBAZIA

Előkelő ház, a festői északi strandon, közvetlen a tenger partján, csodaszép parkban, 21 elegánsan berendezett szobával, erkélyekkel, saját tengeri fürdővel és kikötővel. Elsőrangú konyha, Gyönyörű fekvésű, fogva szállást kívánó tiszták részére különösen alkalmas.